

AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE 2021

Vaxeri a antivaxeri *vo svetle myšlienok klasickej ekonómie* **alebo** *je nútená kolektívna zodpovednosť prospešná?*

Obsah

1. Úvod	3
2. Prínos myšlienok klasickej ekonómie v súčasnej pandémie	4
3. „Vaxeri“	5
3.1. Pocit nebezpečia alebo vážnosti situácie	7
3.2. Kolektívna zodpovednosť	8
3.3. Účinnosť očkovania	11
4. „Antivaxeri“	14
4.1. Individuálna zodpovednosť	15
4.2. Prečo tak mnoho ľudí podlieha „sprisahaneckým teóriám“?	15
4.3. Vakcíny sú nové a neodskúšané	17
4.4. Skúsenosti s GMO vo vzťahu s potrebou zvyšovať počet dávok	17
4.5. Znepokojení lekári	19
4.6. Skúsenosti s Izraelom	20
4.7. Obraz živej krvi	22
5. Záver	23

Cieľom tejto práce je prispieť k zmierneniu súčasnej polarizácie cez lepšie pochopenie tých „vaxerov“ a „antivaxerov“, ktorých postoje vyplývajú z presvedčenia a z čistých snáh iným pomôcť, t.j. z dobrého chcenia. Je teda určená pre obidve zo spomínaných skupín. Snaží sa poukázať na skutočnosť, že ide len o rozdielne náhľady, ktoré sa navzájom dopĺňajú a môžu sa navzájom obohatiť, pokiaľ medzi nimi prevláda atmosféra dôvery a snaha o porozumenie. Poukazuje na škodlivosť súčasných trendov násilného ovplyvňovania, ktoré musia priniesť len pravý opak zamýšľaného posilnením skutočných radikálov so zlým chcením, ktorí situáciu nedôvery a hádok dokážu zneužiť a v tomto prostredí sa im veľmi dobre darí.

1. Úvod

Pandémia COVID 19 už druhý rok výrazne zasahuje do našich životov. V priebehu niekoľkých málo mesiacov sa život ľudí na celom svete zmenil na nepoznanie. Túto zmenu u prevažnej väčšiny spôsobili vládne protipandemické opatrenia, nie ani tak vírus samotný. Spôsobili tiež prudký nárast verejného dlhu.

Pochopiteľne nie všetci obyvatelia sa k týmto obmedzeniam stavajú pozitívne, zatiaľ čo pre iných sú naopak nedostatočné. To zase prehľbuje už beztak hlbokú priepasť polarizácie. Slovo „priepasť“ je výstižným označením, pretože v mnohých prípadoch medzi hlavnými oponentmi už dávno neprebíha vecná diskusia, ktorá by sa vyznačovala snahou o vzájomné porozumenie. Aj mnohí tzv. „vaxeri“ a „antivaxeri“¹ sa medzi sebou už sotva rozprávajú, pretože to pokladajú za zbytočné. Snaha o pochopenie prečo druhá strana uvažuje ako uvažuje alebo vážne skúmanie, či niečo na tom predsa len nebude pravdivé – a predovšetkým – či sa aj my v niečom nemýlime – je potlačovaná myšlienkami, že druhá strana koná preto, lebo je podplatená, počúva príkazy iných, je zmanipulovaná, zhypnotizovaná, vedome klame alebo dokonca chce zle ako súčasť akéhosi tajného sprisahania majiteľov kapitálu, „svetovládov“, mimozemských jašterov či neviem ešte čoho všetkého.

Každá z polarizovaných strán pokladá situáciu za vážnu a je podľa nej nanajvýš potrebné aby sa všetci správali podľa ich predstáv. Toho, čo sa tak nespráva, považuje minimálne za nezodpovedného a v prípade sporu „vaxerov“ a „antivaxerov“ niekedy dokonca za masového vraha, vinou ktorého „nespravodlivo“ zomierajú masy či už na následky vírusu alebo samotnej vakcíny. A tak tu máme zo strany „bojovníkov proti bezpráviu“ fyzické útoky na zdravotníkov a policajtov na jednej strane a snahy o znevýhodňovanie, potláčanie či dokonca kriminalizáciu „nebezpečných“ názorov na strane druhej.

Ani jedna strana si však pritom neuvedomuje, že podobným násilím sa nemôže vyriešiť nič. Skôr naopak, môže to len utvrdiť protistranu v ich doterajšom názore a spôsobiť len ďalšiu eskaláciu napätia a násilia.

Ako vôbec môže k niečomu takému dochádzať v krajinách, ktoré považujeme za najrozvinutejšie na svete? Hovorí sa, že človek skutočného priateľa najlepšie spozná v krízových situáciách. V tomto zmysle aj **dnešná kríza len odhaľuje, aký je skutočný morálny stav** väčšiny jednotlivcov v spoločnosti bez prikrášľovania či pretvárok. A žiaľ, tento stav presne zodpovedá tomu, čo dnes musíme prežívať a zrejme v ďalšej eskalácii ešte len budeme. Ukazuje, že sa ani „vaxeri“, ani „antivaxeri“ sa nedokážu vcítiť do zmýšľania druhej strany, nieto ešte ju pochopiť. Sú natoľko presvedčení o vlastnej neomylnosti, že na presadenie svojich ideí sú schopní tolerovať aj násilie. A snád' aj príliš povrchní či leniví, aby sa vážne zaoberali argumentami oponentov, o čom svedčia zmienky znižujúce ich kredibilitu (ľudia s opačným názorom sú zmanipulovaní, podplatení, klamú, chcú aby ľudia zomierali a pod.).

„Vaxeri“ a „antivaxeri“ majú spoločné aj to, že zodpovednosť za súčasné celospoločenské problémy ako aj svoje vlastné ťažkosti, bolesti či nezdary vidia v tej druhej strane, ktorej správanie sa má preto zmeniť. Nepripustia myšlienku, či aj im samým sa v tom nevracia niečo, čo sami spôsobili alebo stále spôsobujú škodlivými postojmi, napríklad zmienenou povrchnosťou v myslení, alebo či to nie sú oni sami čo činia bezprávie - napríklad

¹ Pod označeniami „vaxeri“ a „antivaxeri“ máme na mysli skupiny ľudí dvoch krajne protichodných myšlienkových smerov, ktorí do seba „narážajú“ v otázkach očkovania a situáciu pritom vyhrocujú. Nemienime tým ľuďmi s vlastným názorom na prospešnosť alebo škodlivosť danej veci, ani tých, čo sa snažia tento svoj názor dokazovať a vysvetľovať v snahe iným pomôcť bez toho, aby násilím menili ich správanie. „Vaxermi“ a „antivaxermi“ mienime ľuďmi s agresívnymi (extrémistickými) postojmi voči názorovo inak zmýšľajúcim, hoci by sa nikto z nich tak sám neoznačil a také označenie by pokladal za absurdné.

v ohováraní politikov či „mainstreamových“ novinárov alebo samotným presadzovaním vládnych opatrení, ktoré síce sľubujú zlepšenie, avšak môžu v skutočnosti spôsobovať zbytočné škody a utrpenie.

Cieľom tohto príspevku je prispieť k lepšiemu pochopeniu obidvoch strán a tiež poukázať na to, že **súčasný trendy v presadzovaní kolektívnej zodpovednosti na úkor slobody inak zmýšľajúcich nemôžu priniesť východisko, iba ak spoločenskú katastrofu, a že cesta k zlepšeniu leží preto v rešpektovaní slobodnej voľby jednotlivca spolu s posilnením individuálnej zodpovednosti**, na čom je založená aj filozofia klasickej ekonómie. Snaží sa ukázať, že „vaxeri“ a „antivaxeri“ predstavujú vlastne skupiny ľudí s rozdielnym typom zmýšľania, ktorí sa navzájom dopĺňajú tak ako sa dopĺňa tvrdý a aktívny „mužský“ a jemný a pasívny „ženský“ princíp a mohli by sa preto obohatiť. K tomu je však potrebné, aby sa prestali odsudzovať, bojovať medzi sebou ale naopak rešpektovať, počúvať a tak spolupracovať. Postačilo by už len to, aby jeden druhého nechali slobodne pracovať v súlade s najlepším vedomím a svedomím na svojich vlastných poznatkoch a riešení ako krízu prekonať, ponúkajúc ostatným nenásilnou a dobrovoľnou formou.

2. Prínos myšlienok klasickej ekonómie k súčasnej pandémii

Dôraz na slobodu jednotlivca podporuje názorovú rôznorodosť, ktorá môže viesť k pokroku presne tak, ako to možno sledovať na prínosoch voľného trhu. Tam by tiež nebolo vhodné, aby štát prehnane reguloval myslenie podnikateľov podľa vopred definovanej šablóny, pretože by tým mohol potlačiť zrod niečoho skutočne prevratného, o čom sa zatiaľ nič nevie. V mnohých prípadoch totiž to, o čom sa hoci aj väčšina domnieva, že prinesie niečo zlé, sa po čase môže ukázať ako dobré a naopak. Každý jednotlivec vo svojich úsudkoch o iných často mýli. Preto sa liberálni ekonómovia snažia regulovať správanie jednotlivcov až na súdoch, teda až po tom čo ku škode preukázateľne došlo, a nie keď sa niekto len domnieva, že ku škode dôjde a nevie to dostatočne jasne, zreteľne a nekontroverzne preukázať. V súlade s tým je aj známy biblický obraz, podľa ktorého sa strom dá najlepšie spoznať až podľa ovocia.

Ešte sympatickejšia v myslení ekonomických liberálov je však pre mňa ich pevná viera a poukazy na pôsobenie **neviditeľnej ruky**², ktorá v konečnom dôsledku vedie celok spoločnosti k prospechu tým najjednoduchším a najprirodzenejším spôsobom, a to dokonca aj tam, kde sú pohnútky jednotlivcov sebecké. Sympatická preto, lebo do istej miery súvisí s **dôverou v dobrý priebeh vecí**³ alebo presvedčením, že nad ľuďmi vládne vyššia spravodlivosť, čo samotné musí viesť k celospoločenskému prospechu, pretože obmedzuje nekalé konanie. Žiadna skupina s takýmto presvedčením by už potom nemohla vyhrocovať svoje konanie do násilností voči inak zmýšľajúcim, pretože by už nemohla pociťovať strach pred katastrofami zo svojich predstáv. Nikto by sa napríklad nemusel báť žiadnej „fake news“, pretože by vedel, že len tým, že by si podobné výtvory nevšímal, by dokázal najviac oslabiť ich

² Zakladateľ teórie klasickej ekonómie Adam Smith predstavil koncept „neviditeľnej ruky“ v dielach „Bohatstvo národov“ (An Enquiry into the Nature and Causes of Wealth of Nations) a „Teórii morálnych pohnútok“ (Theory of Moral Sentiments).

³ Pokiaľ by predstavitelia ekonomických liberálov nemali vieru v „dobrý priebeh vecí“, nepresadzovali by podľa môjho názoru výrazné obmedzenie štátnych zásahov, pretože toto presadzovanie je často motivované obavami, že je to potrebné pre zvrátenie niečoho negatívneho. Na doplnenie je potrebné uviesť, že aby neviditeľná ruka mohla podľa ekonomických liberálov priniesť celospoločenský prospech, je potrebné dodržiavať pravidlá „slobodnej spoločnosti“, napríklad ako ich definoval David Hume (dobrovoľnosť, rešpekt k vlastníctvu a k zmluvám a iným dohodám). V istom zmysle by sme túto podmienku mohli prirovnať k podmienke rešpektovania morálnych cností ako napríklad čestné konanie, o ktorom je tiež známe, že vedie spoločnosť k prospechu.

vplyv⁴. A nemusel by sa báť ani vakcín, pretože aj v tom by mal trochu viac dôvery a predovšetkým by vedel, že neviditeľná ruka by nikdy nedovolila žiadnemu človeku napláňovať celý ten masový „podvod na ľuďoch“, ako tomu „*antivaxeri*“ často fanaticky veria, pretože by sa to už na začiatku vymklo z rúk a otočilo proti pôvodcovi.

3. „*Vaxeri*“

V súčasnosti to vyzerá tak, že sa čoraz viac vlád, lekárov a vedcov prikláňa k „*vaxerom*“. Nástroj núteného očkovania podporujú ako účinné riešenie, pretože nevidia jeho bezprostredné škodlivé účinky a zároveň myslia na to, že sa týmto spôsobom podarilo v minulosti skončiť s viacerými infekčnými chorobami, na ktoré ľudia masovo zomierali. Sami týmto vakcínam veria a nechápu tých, čo sa ich boja. Preto ich ani nenapadne, že by niekto mohol z toho dôvodu aj trpieť a nevidia v povinnom očkovaní nič zlé. Najmä keď už u nás existuje pri iných chorobách.

Samozrejme že aj „*vaxeri*“ sú si vedomí toho, že ide o úplne nový typ vakcín. Hovoria si však, že ak by neboli bezpečné, už by sa to pri tých miliardách dávok muselo niekde prejavíť. Pochopiteľne myslia aj na riziko vážnych komplikácií a úmrtí, avšak myslia aj na to, že je toto riziko veľmi zriedkavé v porovnaní s tým, koľko životov môže povinné očkovanie „zachrániť“.

Poctiví „*vaxeri*“ dôverujú vedeckým poznatkom, lebo aj ich zmýšľanie je blízke tomu, na čom je založená veda. Pozerajú sa na to, čo v minulosti zafungovalo a snažia sa na tom stavať a prinášať riešenie na prekonanie pandémie. Taktiež sa snažia mať fakticky preukázané a zamerané všetko, na čom ďalej budujú, s čím však súvisí aj tendencia odmietat' to, čo zjavne preukázané nie je. Sú oveľa lepšie zakotvení v realite pozemského sveta ako „*antivaxeri*“, ktorých myslenie nemá často opory a „ulietava“ do sveta fantázie, ako to môžeme vidieť na všetkých tých „sprisahaneckých“ teóriách a ich najneuveriteľnejších záveroch. V tomto pozemskom ukotvení, ktoré aj „*antivaxeri*“ potrebujú, vidieť hlavné **prínosy** tých „*vaxerov*“, ktorí svoje presvedčenie nadobudli poctivým overovaním.

Pochopiteľnou nevýhodou vyššie zmieneného prístupu založeného len na materiálnych dôkazoch je to, že len zriedkakedy prinesie niečo prevratné, čo by znamenalo zmenu doterajšieho myslenia. Preto sú spoločnosti prínosní všetci ľudia, čo sa snažia čerpať a ďalej budovať na vlastnom cítení dokonca aj vtedy, ak by všetci ostatní hovorili niečo iné a neodradí ich od toho ani skutočnosť, že sa tým v očiach väčšiny javia ako „čudáci“. Patria medzi nich aj „*antivaxeri*“ odmietajúci vakcíny z vlastného vnútorného popudu, ktorí sa potom snažia neúnavne hľadať príčiny svojho nepokoja alebo neistoty. Sú veľmi užitoční aj pre „*vaxerov*“, pretože plnia úlohu cenných strážcov na zmiernenie rizík škôd, ktoré ešte nemusia byť hmatateľné a merateľné. Môžu ich usmerniť, aby začali merať, čo by pred tým nemerali, lebo to v minulosti napríklad nebolo potrebné. Je totiž možné, že varovný hlas „*antivaxerov*“

⁴ Pri nevšímaní si by samotný obsah dnešných „*fake news*“ začal postupne každému pokojne skúmajúcemu odhaľovať skutočný obraz vnútorného stavu ich šíriteľov. Veľmi často je to len povrchnosť, strach a nenávisť, často viditeľná už len zo samotného tónu, akými sú písané a tiež tým, ako ich autori dokážu „vytočiť samých seba“ svojimi vlastnými myšlienkami. Avšak v momente, ak by napríklad štát začal proti nim násilím bojovať, by tým tiež len preukazoval bezmocnosť politikov pri moci, resp. strach či nimi pociťovanú „silu“ príspevku, čo by „*fake news*“ mohlo len posilniť. Kriminalizáciou by ich šíriteľov povýšil dokonca na hrdinov - a keby niektorí v dôsledku toho trpeli alebo nebodaj zomreli, tak aj na „mučeníkov“. Masy ľudí by rozmýšľali spôsobom „*Musi byť niečo na tom pravdivé, keď kvôli tomu tak riskujú*“.

môže mať pôvod v ich svedomí alebo tzv. „šiestom zmysle“, ktorý sa už mnoho krát osvedčil ako dobrý radca na vyvarovanie sa veľkých škôd⁵.

Ak sa niekto spolieha len na logické dedukcie z toho, čo môže zmerať a odmieta to, čo preukázateľné nie je, potláča tým aj schopnosť spomínaného „šiesteho zmyslu“. Jeho hlas znie totiž často na prvý pohľad „nelogicky“, i keď logika toho nového sa často ukáže až následne. Oslabuje ho tým, že ho neustálym používaním „netrénuje“.

Iné je tomu u človeka, ktorý dbá na tieto vnútorné hlasy a snaží sa v nich zo všetkých síl zorientovať a vyznať, a keď sa mu to podarí, tak sa tým snaží riadiť. Väčšina seriózných odporcov vakcín, ktorých som mal možnosť spoznať, sa vyznačovali práve týmto. Pragmatický prístup „vaxerov“ sa im zdá „chladný“, pretože nechápu, ako môžu tolerovať utrpenie a niekedy dokonca aj smrť malého počtu obetí očkovania. „Vaxeri“ v tom nevidia nič neetické, pretože svedomie dokážu potlačiť zdôvodnením vidiny „oveľa väčšieho počtu zachránených životov“. Môžeme to takto formulovať, pretože svedomie nerozlišuje „malú“ a „veľkú“ nespravodlivosť, radostne pritakáva len situáciám, pri ktorých vládne plná harmónia a krása.

Prístup „vaxerov“ by mohol byť oprávnený, pokiaľ by sa obeťou nežiadúcich účinkov očkovania stal niekto, kto by toto riziko podstúpil dobrovoľne a bez nátlaku a bol by plne uzročený so všetkými výhodami a rizikami. Platí to však aj vtedy, pokiaľ by sa to stalo proti vôli dotyčného?

Som presvedčený, že prípade podporovateľov povinného očkovania môže byť svedomie načas potlačené aj preto, že nevidia dôsledky svojho konania. Stačilo by si pritom len predstaviť situáciu, keď by nám bola daná možnosť násilím ľahko premôcť osobu, ktorá sa injekcii bráni, lebo tej cudzej látke nedôveruje a veľmi sa bojí, že mu ublíži. A teraz vôbec nemyslíme na to, že jej „iracionálny“ strach mohol prameniť práve z hlasu svedomia, ktoré chce chrániť pred zlými rozhodnutiami. V dobrej vôli by sme ju napriek tomu premohli, i keď by sme pritom videli jej zdesenie a následnú smrť. Cítili by sa potom vinní a ľutovali by sme tento svoj hrozný čin? Určite áno. Alebo by sme sa snažili potlačiť ešte aj svoje svedomie v presvedčení, že je to pre „väčšie dobro“ a v prípade konfliktu v jeho zatvrdzovaní prekonávali ďalšie a ďalšie latky v tolerovaní nami spôsobeného viditeľného utrpenia, o ktorom aj pripúšťame že nie je v tejto chvíli „spravodlivé“, ako sa to stávalo napríklad členom nemeckých silových zložiek počas vlády nacizmu pri obhajovaní „vyšších cieľov a princípov“, keď to dospelo do bodu, o ktorom by si ani oni pred tým nedokázali predstaviť, že sa raz takými stanú a „vytriezvenie“ prišlo až na konci, keď do všetkých dôsledkov uvideli čo spôsobili, ale žiaľ, bolo pritom už neskoro.

Viem, že by teraz mohol niekto namietat, že by to bola len klamná emócia „zmäkčilého“ človeka, ktorú je potrebné potlačiť v záujme ochrany väčšieho počtu životov, alebo „nemiestne“ prirovnanie. Takto však môže uvažovať aj terorista, ktorý by usmrtil náhodného rukojemníka s úmyslom nátlaku na nejakú cudziu mocnosť aby stiahla svoje vojská, pretože by to z jeho pohľadu mohlo ukončiť dlhoročný krvavý konflikt a tiež zachrániť veľké množstvo životov. Pochopiteľne je to len „jeho pohľad, jeho logika“, ktorá sa môže ukázať aj v presne opačnom svetle, t.j. vo vyslaní ešte väčšieho počtu vojsk alebo ich ešte väčšieho pritvrdzovania.

Aj ten, čo povinné očkovanie presadzuje, sa môže podobne mýliť vo svojich dedukciách, v akom smere sa bude vývoj uberať. Keď všade inde vidíme, čo násilie spôsobuje, prečo by to malo byť pri povinnom očkovaní iné? Je pravdepodobné, že by len podporilo „antivaxerských“ politikov, ktorí sa potom o to ľahšie dostanú k moci a situáciu otočia v presný

⁵ Znáмым príkladom je povest' o „Trójskom koni“, kedy obyvatelia mesta opojení radosťou z víťazstva nedbali v hluku zanikajúceho hlasu Kassandry, čo sa nakoniec stalo osudným.

opak zamýšľaného. „Vaxeri“ a „antivaxeri“ jeden druhého vôbec nechápu a preto ani nemôžu vedieť, ako sa druhá strana zachová.

Na porovnanie skúsme ešte uviesť opačnú situáciu. Mohol by sa niekto cítiť neprijímne, keby sa nezaočkoval a následne ochorel a nakazil inú osobu, ktorá by potom zomrela? Osobne si takúto situáciu predstaviť viem, i keď je ťažké rozlíšiť, či by išlo skutočne o hlas svedomia alebo logickú dedukciu a následné sebaobviňovanie, čo nie je vôbec to isté, avšak rozlíšiť to môže byť spočiatku veľmi ťažké. Na rozdiel od prvého prípadu by totiž súvislosť nebola tak bezprostredná a teda aj vina nezaočkovaného by bola minimálne otázna⁶. Za zmienku stojí aj zistenie, že **vysoká zaočkovaosť nemá preukázateľný vplyv na zníženie počtov infikovaných, ale naopak** (pozri časť 3.3), čo si vysvetľujem tým, že zaočkovaní roznášači vírus šíria, pretože kvôli miernejším alebo snád' aj žiadnym príznakom o tom nevedia a chodia medzi ľuďmi, zatiaľ čo nezaočkovaní roznášači zostávajú doma a tiež sa viac testujú, pretože sú u ich príznaky zreteľnejšie.

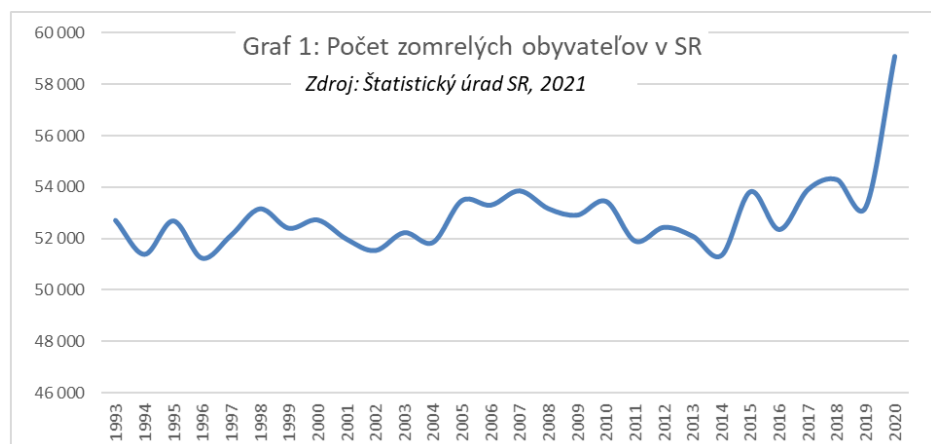
Priblížme si teraz niekoľko zdôvodnení ako a prečo môže dochádzať k situáciám pri ktorých štát v záujme väčšiny ubližuje menšine, hoci by bola aj relatívne najmenšou.

3.1. Pocit nebezpečia alebo vážnosti situácie

Načas potlačiť svedomie alebo ostražitosť je schopný predovšetkým pocit nebezpečia alebo vážnosti súčasnej doby v spojení s novým vírusom. Je to ako vo vojnovom stave, keď má človek pocit že na neho odvsadial útočia a tak strieľa aj on. Často tým najsilnejším čo má po ruke a bez toho, že by o tom dlhšie premýšľal alebo prihliadal na možné kolaterálne škody.

To, že sa skutočne deje niečo výnimočné a že situácia je preto naozaj vážna potvrdzujú

celkové štatistiky o úmrtiach obyvateľov, ktoré už máme k dispozícii aj za prvý „pandemický“⁷ rok 2020 (graf 1). Za jediný rok (2020) sa u nás miera úmrtnosti vrátila takmer 80 rokov dozadu - na

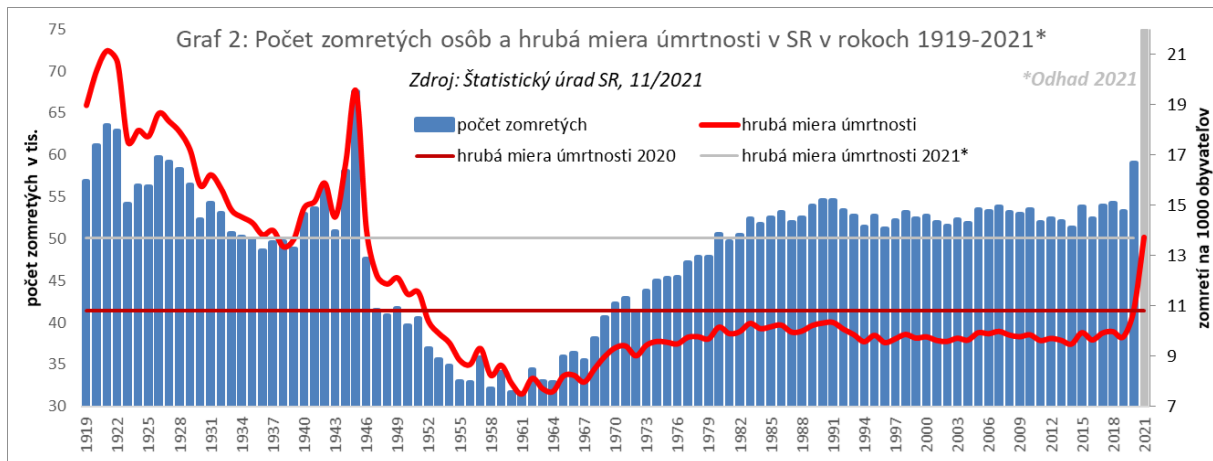
hodnoty v povojnovom období rokov 1951-1952 (graf 2, hnedá vodorovná čiara). Odhadujeme⁸, že

⁶ Viditeľná bezprostrednosť v prvom prípade spočíva v smrti ako dôsledku injekcie, teda umelým zásahom človeka. V druhom prípade tomu tak nie je. Človek zomiera ako následok svojho oslabenia alebo existujúcej nemoci, ktorú si sám svojou životosprávou „vypestoval“ a mal veľa možností svojej smrti zabrániť, napríklad tým, že by sa sám nechal zaočkovať.

⁷ Pokiaľ by sme za hranicu „pandémie“ na Slovensku brali kritériá definujúce začiatok epidémie chrípky platné v ČR, a teda zrejme aj v SR (1600 – 1800 prípadov na 100 tis. obyvateľov, zdroj:

<https://www.khsova.cz/obcanum/otazky-chripka>), tak by sme ju dosiahli len v krátkom období 25. 11-14.12 2021, keď stav aktívnych prípadov presiahol 100 000. V minulom roku dosahovali najvyššie počty aktívne chorých len polovicu tejto hranice. (<https://www.worldometers.info/coronavirus/country/slovakia/>).

⁸ Predpoklad miery rastu počtov zomretých v SR 2021 oproti 2020 podľa skutočnej miery rastu počtu zomretých v SR 1-10/2021 oproti 1-10/2020

celková úmrtnosť sa v roku 2021 vyšplhá až na úroveň z roku 1946 (graf 2, šedo zafarbené údaje), teda len rok po ukončení Druhej svetovej vojny.

3.2. Kolektívna zodpovednosť

Presadzovaním povinného očkovania „vaxeri“ de facto podporujú to, čo by sme mohli nazvať **nútenou kolektívnou zodpovednosťou**. To preto, lebo masové preočkovanie je pre nich jediný nástroj, o ktorom predpokladajú, že je efektívny, účinný a rýchly a ktorý navyše chráni zdravotný systém krajiny.

Princíp kolektívnej zodpovednosti sa v praxi prejavuje v prípadoch, keď jednotlivec - ktorý hoci aj sám žije zodpovedne - toleruje zločin, ktorá potom môže nadobúdať čoraz väčšiu moc, až jemu samému napokon uškodí ako dôsledok jeho pôvodného laxného prístupu. Súvisí so slovami „*kto vidí a toleruje zlo, tak zlo podporuje*“. Pozerať by sa dalo na to aj cez prizmu **zlatého pravidla**⁹: keď človek nepomôže inému, komu spôsobujú krivdu, nemôže očakávať pomoc, keď sa do krivdy dostane zase on.

V praxi sme fungovanie prirodzeného princípu kolektívnej zodpovednosti mohli vidieť napríklad v nacistickom Nemecku, keď sa obyvateľstvo nepostavilo dostatočne razantne proti nacizmu a jeho zjavne nespravodlivým zákonom v čase, keď to bolo ešte možné, následkom čoho moc nacistov vzrástla natoľko, že celú krajinu priviedla do záhuby.

V texte som zámerne použil výraz **nútená kolektívna zodpovednosť**, pretože o to tu pri povinnom očkovaní ide. Tá však porušuje ďalší prirodzený princíp – slobodnú vôľu človeka, a preto nemôže priniesť nič dobré. Človek jednoducho nemôže byť zodpovedný za niečo, k čomu bol násilím donútený a nemohol sa proti tomu vzoprieť. Nebolo by to ani spravodlivé. Spravodlivosť súvisí s rovnováhou, ktorú je dobré zachovávať, pretože inak vznikajú pnutia vedúce k destabilizácii, na ktorej zabránenie je potrebné vynakladať čoraz väčšie úsilie „regulátorov“, ktoré však pre ich nedokonalosť vedú často len k ešte väčším nespravodlivostiam a k tomu adekvátne väčšiemu pnutiu, kde potom hrozí neudržateľnosť systému, čo môže viesť až k jeho zrúteniu, pričom je pád o to bolestivejší, o čo neskôr sa udeje. V tomto treba podľa môjho názoru vidieť hlavné prínosy liberálnych ekonómov, ktorí v maximálnej miere uprednostňujú voľný priebeh vecí¹⁰. V prípade škodlivosti nútenia človeka do rozhodovania je to napríklad David Humme, ktorý dobrovoľnosť zmlúv povýšil na základný princíp slobodnej spoločnosti¹¹.

⁹ Nerob druhému to, čo nechceš, aby robili tebe

¹⁰ Doktrína „Laissez faire“ francúzskych fyziokratov a klasických ekonómov

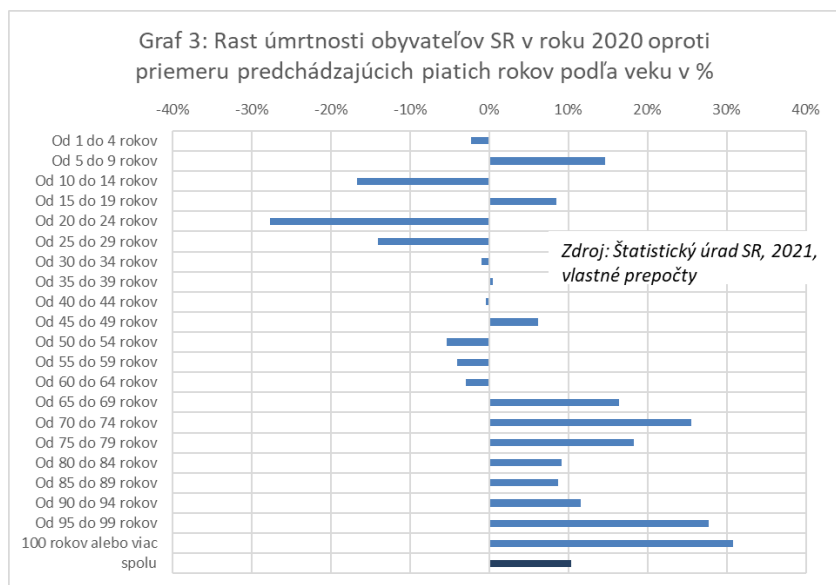
¹¹ David Hume: A Treatise of Human Nature, Volume 1

Skúsme si však teraz popísať mechanizmus, ku ktorému pri porušovaní slobody automaticky dochádza. Tzv. „slobodná vôľa“ je základnou súčasťou každého dospelého človeka. Jej rešpektovanie však neznamená, že môže človek neobmedzene, t.j. „slobodne“ robiť všetko, čo si len zmyslí, ale len to, že sa vždy môže slobodne rozhodnúť ktorou cestou sa vydá. Potom však musí po nej ísť až do ďalšej odbočky, t.j. musí znášať dobré aj zlé dôsledky, na ktorých sa potom učí poznávať čo je dobré a čo nie. Ľudová múdrosť to označuje vetou, že sa človek „*najlepšie učí na vlastných chybách*“. Každý pokus o zväzovanie k tomu, čo iní pokladajú práve za ideálne nielenže spôsobuje opačný efekt, t.j. ešte väčšie úsilie človeka dospieť k úspechu po vlastnej ceste, ktorú v tej chvíli pokladá za lepšiu, ale tým dochádza aj k brzdeniu celospoločenského rozvoja, t.j. k podkopávaniu prirodzenej túžby neustále a voľne skúmať niečo nové. Preto aj pocit šťastia prináša človeku jedine možnosť slobodného rozhodovania, čo tiež najlepšie rozvíja jeho individuálne danosti. Keď je naopak nútený konať proti vlastnému presvedčeniu a nemá možnosť ísť vlastnou cestou, jeho vnútornú harmóniu ruší nepokoj, odpor a sklon k reptaniu, čo navyše otupuje jeho bdelosť či schopnosť rozlišovania podobne, ako ho môže „oslepiť“ hnev, bolesť či nenávisť. V praxi sa to potom prejavuje tak, že sa chytá každej „pomoci“ a svoju podporu dáva niektorým politikom nekriticky len preto, že sa verejne vyjadrujú proti takým obmedzovaniám. To samozrejme poznajú a veľmi často zneužívajú rôzne kontroverzné antisystémové či inak extrémisticky ladené subjekty, ktoré by sa inakšie k moci nikdy nedostali. Vytvárajú sa tak podmienky k politickým zmenám, pričom nová garnitúra je spravidla horšia ako tá pred tým, pretože to všetko vzniká a pôsobí v podmienkach násilia, ktoré môže plodiť len ďalšie násilie.

Prečo sa i napriek tomu všetkému dostáva **nútenej kolektívnej zodpovednosti** tak veľkej podpory? V Západnej Európe je to zrejme preto, lebo na sebe nepocítila neblahé dôsledky núteného kolektivismu totalitnej vlády socialistického bloku. Tendencie presadzovania **nútenej kolektívnej zodpovednosti** sme tam mohli sledovať aj v nedávnej minulosti - v súvislosti s povinným prijímaním utečencov v čase utečeneckej krízy. Koniec koncov je na nej založené aj financovanie európskych podporných fondov.

Počas pandémie bol pocit kolektívnej zodpovednosti podporený aj tým, že nie všetky vekové kategórie boli rovnako postihnuté. V roku 2020 abnormálny nárast celkovej úmrtnosti nepriaznivo zasahoval predovšetkým ľudí v poproduktívnom veku, zatiaľ čo ľudia v produktívnom veku – najmä obyvatelia od 20 rokov, teda tých, čo určujú chod spoločnosti – nezasahoval vôbec (Graf 3).

V prvých fázach sa skutočne ukazovalo, že u mnohých jednotlivcov dochádzalo k zvýšenému pocitu zodpovednosti alebo aj spolupatričnosti voči spoluobčanom, ktorí sa nemohli brániť. Snažili sa iným pomáhať ako to len šlo, šili a darovali si navzájom rúška, povzbudzovali a tleskali zdravotníkom v prvej línii. Bola to však práve **dobrovoľnosť** prejavov takejto

zodpovednosti, čo **pôsobila** na mnohých **silným dojmom a stmelovala** celú spoločnosť. Na tomto príklade možno vidieť jej prínosy.

Neskôr sme mohli vidieť aj to, čo sa stane, keď sa dôraz začne klásť na *nútenú kolektívnu zodpovednosť*. Napríklad počas vládnej krízy, keď sa jeden alebo časť členov koalície snažili násilím ovplyvňovať konanie iných členov. Roztržky nepriniesli nič pozitívne, akurát to, že celú vládu paralyzovali a posilnili opozíciu s kontroverznou minulosťou, ktorá sa teraz snaží ničť aj to prospešné, čo sa dovtedy podarilo. Opačná situácia by nastala, keby sa každý minister snažil vo svojej oblasti pôsobiť čo najlepšie podľa vlastného vedomia a svedomia, bez toho, že by bol za svoju prácu kritizovaný kolegami, pretože by mu boli zverené jasné právomoci a tiež aj zodpovednosť. Kto pozná dlhodobé pomery politickej scény na Slovensku vie, že najťažšie reformy v duchu liberalizmu sa podarilo uskutočniť práve v podmienkach dôvery a decentralizácie zodpovedností medzi premiérom a jednotlivými ministrami.

Vráťme sa však k súčasnej „covidovej“ kríze. Preferovanie *kolektívnej zodpovednosti* bolo uplatnené aj kvôli **ochrane zdravotníctva**, na ktoré táto choroba útočila svojou vysokou infekčnosťou v spojení s rizikami závažných priebehov obyvateľov oslabených inou chorobou. Doslova ho paralyzovala tým, že „necovidovým“ pacientom pobyt v nemocnici znemožňovala alebo ho učinila vysoko rizikovým. Viaceré obete na životoch, o ktorých som mal možnosť sa dozvedieť, zomreli v nemocnici po nutnej hospitalizácii z nejakého navonok banálneho dôvodu - napríklad po úraze pohybového aparátu – po tom, čo sa tam údajne nakazili.

Vládam krajín preto nikto nemôže vytýkať, že sa svoje systémy zdravotnej starostlivosti snažili chrániť. Otázny je len *princíp nútenej kolektívnej zodpovednosti*, ku ktorému sa uchýlili a čo potom **vyústil do obmedzovania slobody v miere, ktorú sme si dovtedy nevedeli ani len predstaviť**.

Vlády si pritom museli uvedomovať škodlivosť podobných krokov aj preto, že tým podkopávajú samých seba. Zo všetkých síl sa preto snažili trvanie krízového stavu čo najviac skrátiť urýchlením vývoja vakcín a liečiv masívnymi investíciami do farmaceutického priemyslu a tiež do nemocníc v snahe odbremeniť pacientov. Škody, ktoré tým spôsobovali, sa zároveň snažili zmierniť rôznymi schémami pomoci pre najviac zasiahnutých. Aj v tom sa odzrkadľoval princíp *nútenej kolektívnej zodpovednosti*, pretože verejné výdavky sú hradené všetkými daňovými poplatníkmi.

Samozrejme, že to muselo viesť k vysokému **zadĺženiu už aj beztak zadĺžených vlád** vplyvom len nedávno doznevšej dlhovej krízy. Kým napríklad konsolidovaný hrubý dlh verejnej správy SR podľa Eurostatu ešte v prvom štvrtroku 2020 predstavoval „len“ o niečo menej ako polovicu HDP, o ďalšie tri mesiace vyskočil na 60%. Nehovoriac o „notorických dlžníkoch“ v Európskej menovej únii ako napríklad Grécko, ktorého implicitný verejný dlh už presiahol hranicu 200% HDP!

Dnes už snád' nebude medzi nami nikto, čo by aspoň netušil, že také niečo nie je udržateľné nielen z dlhodobého, ale ani zo strednodobého hľadiska. Že pri tom hrozí kolaps celého hospodárskeho a možno aj spoločenského systému a v dôsledku toho zrútenie základných istôt, ako to môžeme vidieť v oblasti zmienenej zdravotnej starostlivosti.

V tomto smere však kríza len odhaľuje nedostatky vo všetkých oblastiach spoločenského nastavenia. Zároveň nás to všetko doslova núti ponarovnávať, pretože ak to niekde nespravíme, tak o to zrejme úplne prideme, čím zároveň vznikne priestor pre novú výstavbu na pevnejších a spravodlivejších základoch, čo nám umožní poučenie na vlastných chybách, čoho tvrdosť sme si len sami vynútili.

Ako príklad si opätovne zoberme zdravotníctvo, ktoré súčasná kríza postihla ako prvé. Jeden z jeho základných nedostatkov z hľadiska liberálnych ekonómov je systém rovnostárstva. Teda zase len nesprávny princíp vynucovanej kolektívnej zodpovednosti na strane nákladov (povinné zdravotné poistenie v rovnakej miere pre všetkých, bez ohľadu na to ako nakladajú s vlastným zdravím), rovnako ako aj benefitov (lekári sú nútení poskytnúť rovnakú starostlivosť pre všetkých a tiež bez toho, aby im to niekto obzvlášť kompenzoval). To potom pochopiteľne núti do rovnostárskeho prístupu aj vo všetkom ostatom - v tomto prípade vo vynucovaní očkovania. A tiež s tendenciou necitlivosti voči možným rizikám alebo dokonca potlačovaním tých, čo na ne upozorňujú, pretože aj v tomto prípade platí, že kto trpí, bude sa chýtať každej pomoci a nebude túto pomoc kritizovať.

Tolerovanie jednej nespravodlivosti tak prináša nutnosť nových a nových nespravodlivostí na udržanie stability toho pôvodne od základu nespravodlivého. Akú veľkú úľavu by pre všetkých zúčastnených prinieslo, ak by sme v tom všetkom ponechali možnosť slobodného rozhodnutia! Pochopiteľne spolu so zodpovednosťou pri znášaní dôsledkov slobodných rozhodnutí. Hneď by sa nám na riešenie poskytlo viacero nástrojov spočívajúcich v posilnení osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie, kam patrí aj znášanie rizík možných ochorení. Voľnosť vlastných ciest by znamenalo aj to, že veľký počet ľudí by ich začalo hľadať - vrátane úplne nových a najmä inými nekritizovaných spôsobov ako sa v zdraví udržať alebo ako liečiť.

3.3. Účinnosť očkovania

Vakcinácia by nemohla byť na celom svete tak masovo podporovaná, aby ľudia neverili v jej vysokú účinnosť. Na stránkach korona.gov.sk sa uvádza, že k 26.12.2021 bolo medzi hospitalizovanými osobami až 83,3% osôb, ktorí nie sú plne zaočkovaní. Talianske úrady zase zverejnili, že 99% z úmrtí pacientov hospitalizovaných v nemocniciach na covid-19 v mesiacoch február-júl 2021 nebolo plne zaočkovaných¹². Všetky tieto čísla sa dajú použiť na argumentáciu toho, že **očkovanie** skutočne **chráni zdravotný systém**. Pokiaľ predpokladáme, že do nemocníc chodia pacienti s ťažkým priebehom, mohli by sme konštatovať, že chráni aj voči ťažkému priebehu ochorenia.

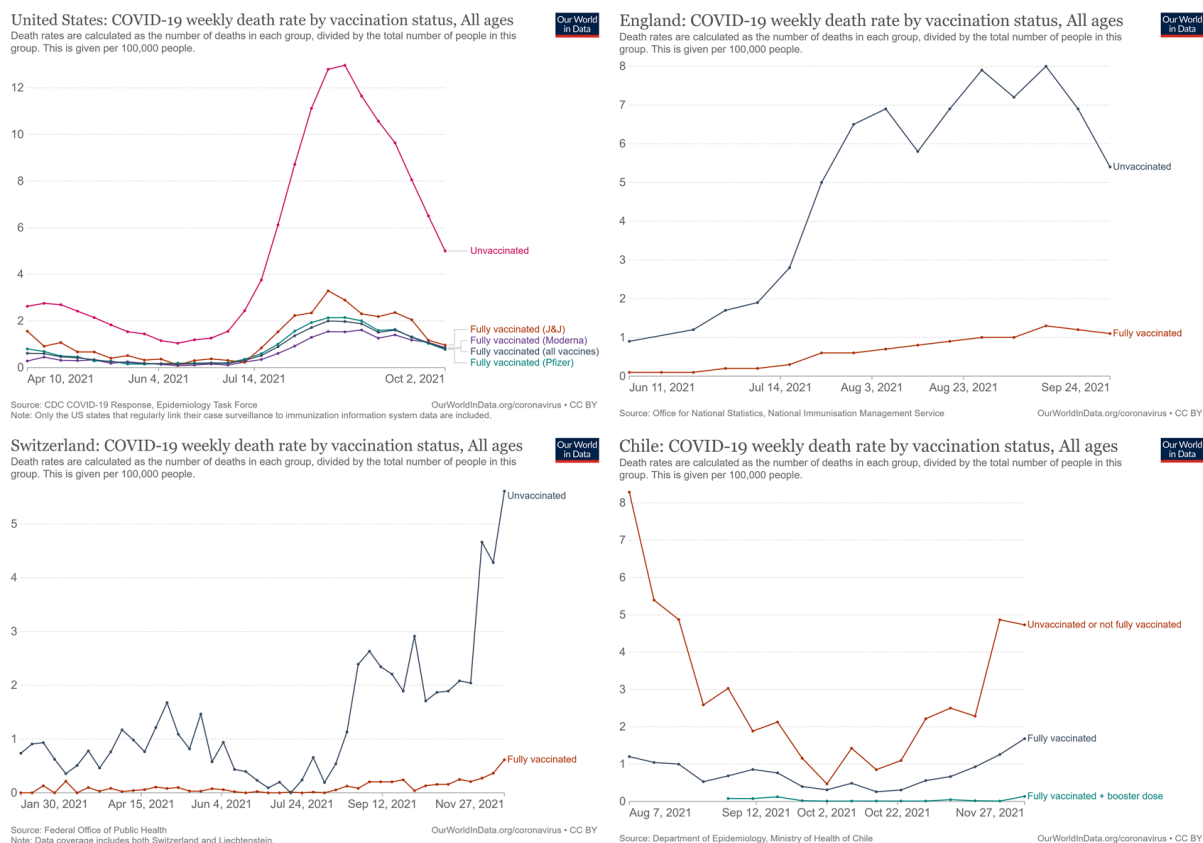
Nie je pochopiteľné akurát to, prečo naše štatistiky (a taktiež štatistiky mnohých ďalších krajín) automaticky nevykazujú údaje o tom, koľko ľudí v závislosti od očkovania aj umrelo. To potom dáva priestor ku konšpiračným špekuláciám.

Je dôležité mať kvalitný systém sledovania dlhodobých vplyvov akejkoľvek chemickej látky vstrekovanej do tela človeka v masovom meradle. Aj preto by mali byť štatistické údaje podľa stavu zaočkovanosti zverejňované nielen za pozitívne testované osoby, ale minimálne za všetky úmrtia, prípadne diagnózy vážnych chorôb, pričom merať by sa mali nielen osoby plne očkované, ale aj nezaočkované vôbec¹³. Mohlo by to výrazne prispieť do diskusie hodnotiacej prínosy a riziká vakcín a snáď aj zmierniť obavy pred nimi. O to viac, že ich klinické testovanie nie je ešte ukončené. Pri dnešnej prepojenosti na covid pasy by to ani nemusel byť technický problém.

¹² <https://www.news-medical.net/news/20210729/9925-of-COVID-19-deaths-in-Italy-occur-among-those-not-fully-vaccinated.aspx>

¹³ Súčasná štatistika rozlišuje len osoby plne očkované a nie, čo znamená, že v druhej kategórii „neočkovaných“, t.j. zrejme nie „plne zaočkovaných“ sú aj osoby s jednou dávkou vakcíny, alebo bezprostredne po druhej dávke. Pre analýzy možného (aj negatívneho) vplyvu vakcín by bolo potrebné oddeliť aj osoby, ktoré do kontaktu s vakcínou neprišli.

Graf 4: Účinnosť vakcín na úmrtnosť na COVID-19 v USA, Anglicka, Švajčiarska Čile (osoby na 100 000 obyvateľov)

Pozitívne však je, že v niektorých krajinách (minimálne USA, Anglicko, Švajčiarsko, Čile a spomínané Taliansko), takéto dáta čiastočne¹⁴ existujú. Projekt *ourworldindata.org*¹⁵ na ich základe prepočítal a zverejnil grafy úmrtnosti, z ktorých preukázateľne vyplýva **potvrdenie vysokej účinnosti očkovania ako prevencie pred úmrtím na covid-19** (graf 4). Hovorí tiež o tom, že ich účinnosť rastie s počtom dávok. Skúsenosti ukazujú, že tieto „posilňujúce“ dávky sú potrebné aj pre pokles účinnosti vakcín po určitom čase.

Denne aktualizovaná databáza z projektu *ourworldindata.org* s množstvom užitočných informácií a krajín je voľne dostupná k stiahnutiu. Vďaka tomu bolo možné uskutočniť vlastné medzinárodné porovnávania. Z databázy boli vytiahnuté všetky prípady v období 1.11.2021 – 11.1.2022, pričom za každú krajinu, kde potrebné údaje boli k dispozícii, bola najprv vypočítaná **priemerná denná úmrtnosť covidových pacientov na 1000 obyvateľov** a **priemerná miera zaočkovanosť v %** (Graf 5). Pre vylúčenie možnosti nadhodnotenia alebo podhodnotenia vykazovaných úmrtí na COVID19 a tiež zachytenie všetkých ostatných úmrtí následkom vakcinácie, na ktoré často upozorňujú „*antivaxeri*“, bol uskutočnený rovnaký prepočet s použitím ukazovateľa **celkovej zvýšenej úmrtnosti**¹⁶ oproti zvyčajnej úmrtnosti v danom období v krajine (Graf 6). V oboch prípadoch sa ukázal **výrazne**

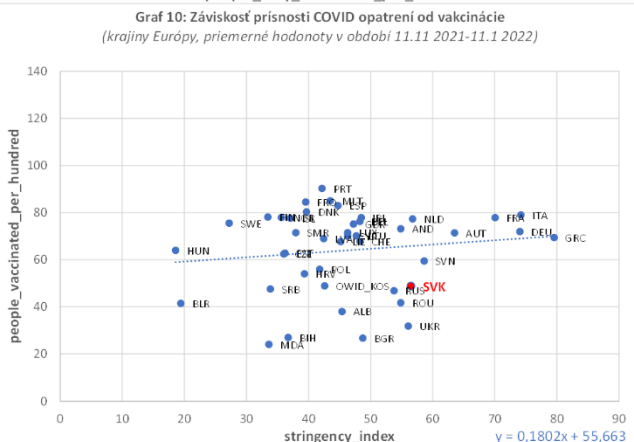
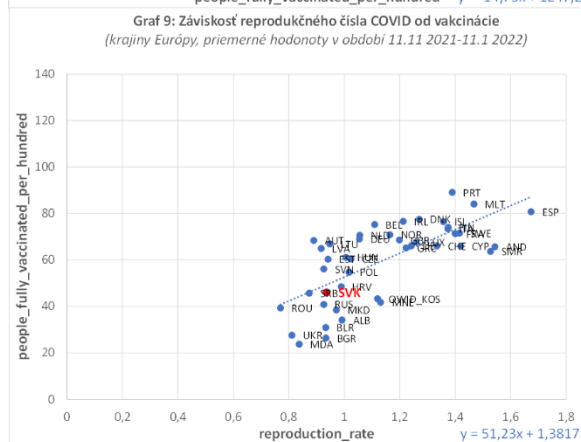
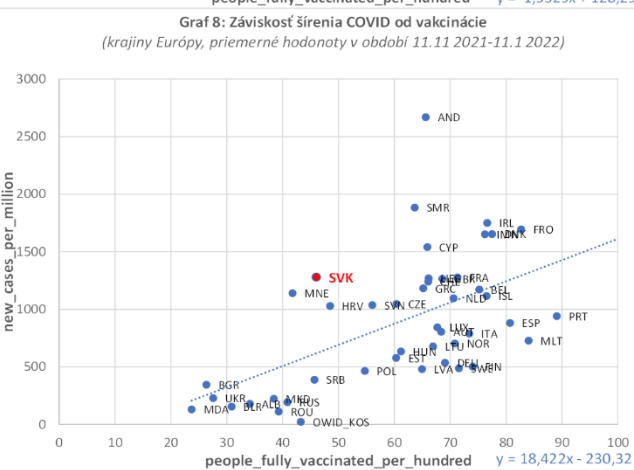
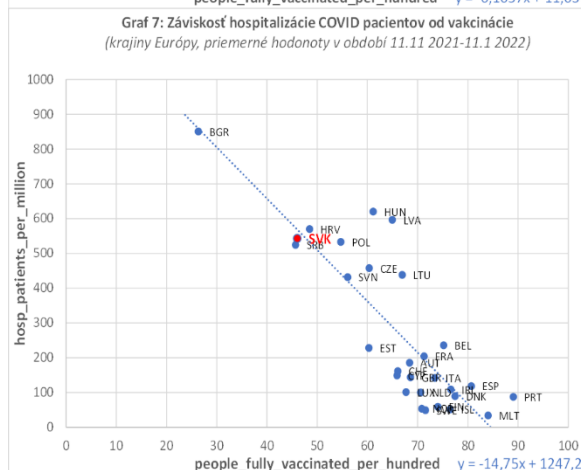
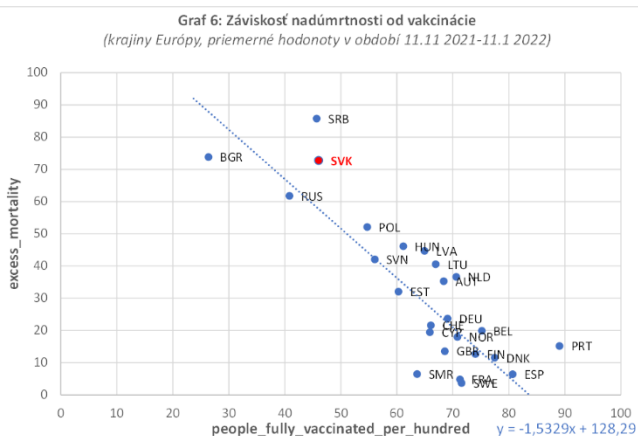
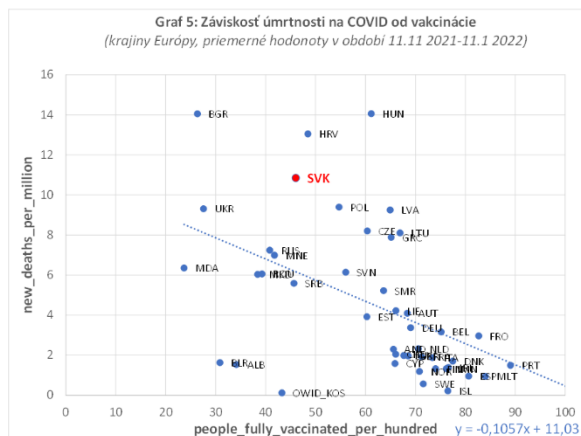
¹⁴ Osoby, ktoré podľahli na covid v nemocniciach

¹⁵ Ide o projekt Global Change Data Lab v spolupráci s Oxford Martin School a University of Oxford

¹⁶ Počítaná je štatistickými metódami a vyjadruje, o koľko viac úmrtí v danom období v krajine nastalo oproti bežnej miere, aká nastala v rokoch 2015-2019 v rovnakom období, t.j. s očistením od sezónnych vplyvov. Výsledné hodnoty boli získané z projektu Human Mortality Database (2021) a World Mortality Dataset (2021). Sú súčasťou databázy projektu *ourworldindata.org*.

pozitívny vplyv vakcinácie na úmrtnosť. Rovnako pozitívny trend očkovania sa ukázal aj na zaťaženie nemocníc hospitalizovanými pacientami (Graf 7).

Prezentované výsledky zachytávajú iba úmrtia osôb v relatívne krátkom období. Nezachytávajú možné hrozby poškodení imunitného systému, ktoré by sa mohli prejaviť neskôr. Stále preto existujú dôvody zvýšenej ostražitosti používania vakcín. Navyše tiež indikujú, že vysoká vakcinácia neznižuje počty nakazených, ale naopak: **čím vyššia miera zaočkovanosti populácie, tým vyššie prírastky nakazených** na milión obyvateľov (Graf 8) a tým vyššie reprodukčné číslo koronavírusu (Graf 9). Napriek tomu, že v krajinách s vyššou zaočkovanosťou boli v sledovanom čase vykazované o niečo málo prísnejšie opatrenia (Graf 10).

4. „Antivaxeri“

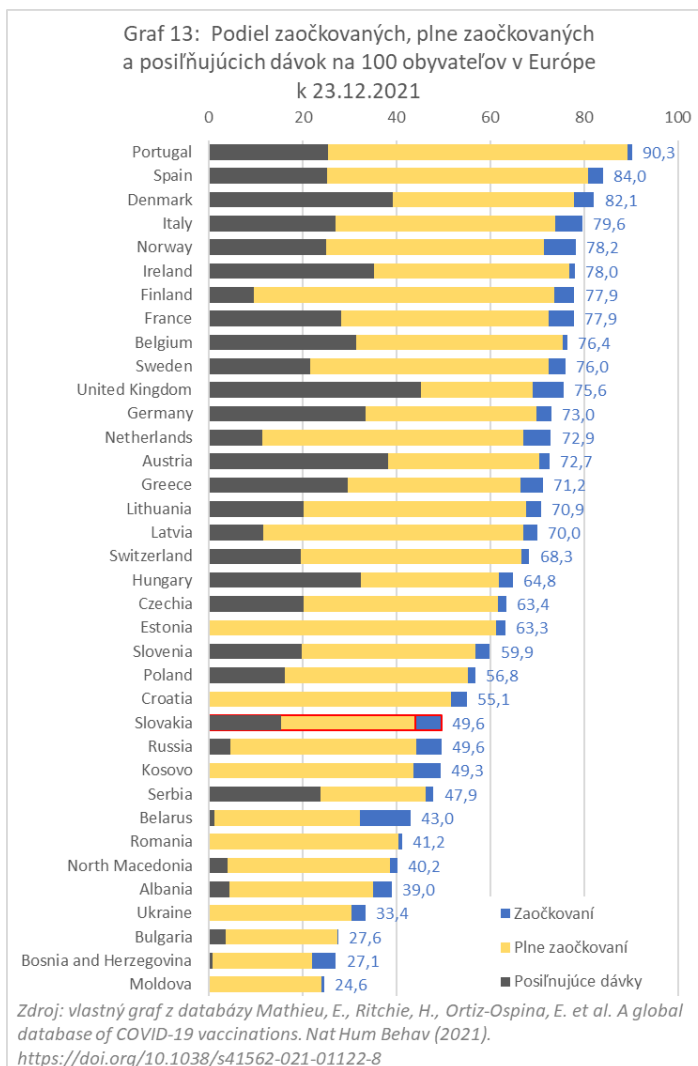
V Európe je najmenšia zaočkovanosť v slovanských a postkomunistických krajinách (Graf 13). Pravdepodobne bude v týchto krajinách aj vyšší počet „antivaxerov“.

Spôsob zmýšľania prevažnej väčšiny „antivaxerov“, s ktorými som sa stretol, možno charakterizovať ako ten, ktorý vidíme u tzv. „prírodných ľudí“: viac ako človeku a vede dôverujú dokonalosti a múdrosti prírody. Ich „pasívny prístup“ sa prejavuje napríklad v tom, že sa snažia čo najviac počúvať, čo im chce choroba povedať. A v tej istej prírode hľadajú potom prostriedky na jej prevenciu a liečbu. Kladú si otázky typu: *„Prečo imunita jedného reaguje inak ako imunita druhého?“* *„A prečo sa vírus môže niekomu vyhnúť úplne, ako sme to už mohli toľko krát pozorovať u ľudí, ktorí sa obetavo starali o ťažko chorých?“*. Na tomto poznaní sa potom snažia budovať svoje riešenia.

„Antivaxerov“ nepresvedčia poukazy na „výdobytky vedy“, ktorým sa napríklad podarilo zo sveta „úplne odstrániť“ viacero infekčných chorôb, na ktoré ľudia kedysi vo veľkom zomierali. Vidia totiž aj to, že nám tieto „umelé“ výdobytky pomohli síce odstrániť jednu časť chorôb, avšak znečisťovaním prostredia nám priniesli nové problémy a „civilizačné“ choroby, na ktoré ľudia vo veľkom zomierajú dnes bez toho, aby veda v tom vedela pomôcť. Vidia, ako človek už stihol porušiť prirodzenú ekologickú rovnováhu v prírode a vnímajú to teraz tak, že novými masovo podávanými vakcínami sa teraz chystá otráviť ešte aj vlastné telo. Pochopiteľne je im úplne nepochopiteľné, ako môže štát niečo také dokonca prikazovať ako povinné a z tohoto nepochopenia potom často pramenia všetky tie „sprisahanecké teórie“. Jednoducho si to nijak inak nedokážu logicky vysvetliť.

Títo „Antivaxeri“ môžu byť užitočným doplnením pre „vaxerov“ v tom, že vo svojom „holistickom prístupe“ nehládajú iba na jedinú oblasť, chorobu a pod, ale sa snažia pochopiť človeka v prírode ako celok a popísať aj javy, ktoré ešte neboli zdokumentované. „Vaxerom“ tak môžu poskytnúť cenné usmernenia, na čo všetko by sa mali vo svojom skúmaní zamerať, aby riziko škôd bolo čo najmenšie.

Pokúsme sa teraz podrobnejšie pozrieť na niektoré argumenty a skutočnosti späté s „antivaxermi“.

4.1. Individuálna zodpovednosť

Teraz už bude snád' lepšie pochopiteľné, prečo „*antivaxeri*“, s ktorými som mal možnosť viesť podrobné rozhovory¹⁷, odmietajú **kolektívnu zodpovednosť** alebo vinu nezaočkovaných za to, keď cudzí ľudia podľahnú infekčnej chorobe. Sami majú tendenciu vírusov sa nebáť, čo bola aj príčina, prečo mnohí z ich označovali COVID19 za „bežnú chrípku“. Zdá sa, že dôverujú spravodlivosti neviditeľnej ruky ako „vyššej moci“ a teda aj tomu, že dokáže pred vírusom ochrániť človeka, ktorý si to nezaslúži alebo ktorý sám nejakým spôsobom nezadá k tomu podnet. Niektorí v tom vidia dokonca prospech podobne ako liberáli často prirovnávajú ekonomickú krízu k „očistnej búrke“ a tiež sú skôr za to, aby jej priebeh nebol regulovaný zo strany štátu ale na základe rozhodnutí jednotlivcov.

Svojim „pasívnym“ spôsobom zmýšľania sa nesnažia získať poznatky len vedeckými metódami, t.j. na základe vonkajších merateľných vnemov, ale aj sledovaním podnetov odohrávajúcich sa v ich vlastnom vnútri. Snažia sa v nich vyznať a naučiť rozpoznávať, čo z toho je prejavom „logiky“ vlastného ega, fantázie a obáv, a čo rozdielne znejúci hlas svedomia či „z čista jasna“ prichádzajúcich inšpirácií, ktoré sa spočiatku môžu zdať aj nelogické, pretože ide o niečo úplne nové, na čo človek pred tým vôbec nemyslel alebo len nedokáže vidieť všetky súvislosti, ktoré by mu potom logiku dali. Aj samotná veda niečo také pozná v prípade prevratných objavov tzv. „géniov“, ktorí neboli vedeckou komunitou spočiatku pochopení ani uznaní, ale až oveľa neskôr.

Ľudia, ktorí sa takto snažia rozhodovať, mohli už častokrát vidieť, aký užitočný môže byť spomínaný tzv. „šiesty zmysel“ alebo svedomie. Mnohí z nich veria, že každý človek má v sebe schopnosť „vnútorného svetla“, ktoré mu umožňuje lepšie vnímať vedenie jeho „strážnych anjelov“ a ak by sa len riadil ich hlasmi, tak by ho to dokázalo bezpečne previesť všetkými nebezpečenstvami. Túto schopnosť musí v sebe len rozvíjať tým, že sa ju snaží používať a nie naopak „dusiť“ napríklad protichodnými argumentami vlastného ega, pretože v kritickej chvíli, ktorá môže prísť kedykoľvek, by nemusel počuť prichádzajúce varovania a nemohol by preto byť chránený pred blížiacim sa nešťastím. Aj takéto prirovnanie možno nájsť v obraze o „pochabých pannách“, ktoré zadusili svoje lampy, pretože do nich prestali prilievať olej a v kritickej chvíli nemohli potom spoznať „ženícha“

V tomto svetle by sa dala posudzovať aj užitočnosť **dobrovoľnej individuálnej zodpovednosti**. Je lepšie, keď je človeku zverená, pretože sa tým udržiava aj jeho bdelosť. Núti ho, aby sa učil na následkoch vlastných chýb, ktoré sú spravidla spočiatku len malými alebo symbolickými „upozoreniami“, na ktoré len musí dbať. Je to oveľa lepšie, ako keby sa spoločnosť snažila sňať z neho všetko rizikom napríklad „zázračnou injekciou“ po ktorej by mohol stratiť bdelosť a správať sa nezodpovedne, pretože by si myslel, že už nebude môcť ochorieť ani to šíriť ďalej.

4.2. Prečo tak mnoho ľudí podlieha „sprisahaneckým teóriám“?

V uvažovaní ľudí už veľmi dlho prevláda vedecký prístup, ktorý sa v prvom rade pozerá na to, čo sa v minulosti vytvorilo alebo merateľne osvedčilo. Pracuje tiež s logickou dedukciou a hmotnými dôkazmi, pričom všetko, čo nie je viditeľné alebo materiálne

¹⁷ Je potrebné ešte podotknúť, že rozhovory som viedol len s tými „*antivaxermi*“, ktorých som poznal a ktorých si tiež vážim, rovnako ako „*vaxerov*“. Netýkajú sa teda možných xenofóbnych extrémistov alebo kriminálnych politikov, ktorí taktiež podporujú sprisahanecké teórie alebo sa na nich priživujú. Ide teda skutočne o ľudí, ktorí sa snažia pochopiť prírodné deje a zákonitosti „neviditeľnej ruky“ a ich zmysel.

uchopiteľné, sa odsúva do roviny škodlivých emócií a nie je preto tolerované v žiadnom obore s výnimkou umenia.

Následkom toho je stav výrazného oslabenia čistej schopnosti prijímania inšpirácií, obrazov alebo iných podnetov vyššie popísaného vedenia neviditeľnej ruky. Naša citová schopnosť v tom už dávno nie je čistá, resp. jej prejavy už spravidla nedokážeme rozlíšiť od prejavov skutočne škodlivých emócií alebo vymyslenej fantázie.

Jednoducho povedané človek už dávno neprilievá olej do svojej lampy, následkom čoho mu nemôže slúžiť tak ako by mala. Veľmi zreteľne to vidno vo všeobecnom úpadku moderného umenia oproti umeniu „starých majstrov“, ale aj v zreteľnom ukončení skutočne prevratných objavov vo všetkých vedných disciplínach po dvoch svetových vojnách.

Ak máme niekedy možnosť vnímať dielo niektorého zo starých majstrov, ktoré nás premohlo svojou krásou, nedokážeme popísať, **prečo** je tomu tak. Jednoducho to na nás tak pôsobí a racionálne uvažovanie „čo na tom je“ by silu toho mohlo pre nás len zoslabiť. Ani inšpirácie sa nedostávajú po logickej dedukcii, ale v náhlom a rýchлом vnuknutí alebo „osvietení“, po ktorom človek zrazu vidí čo si pred tým vôbec nevšimol a môže to dokonca zmeniť celé doterajšie zmýšľanie. Je to teda niečo úplne iné ako postupne rozvíjajúca sa fantázia nabaľujúca na seba stále nové a nové „záhadnosti“, akými prekypujú dnešné sprisahanecké teórie.

Aj odmietanie vakcín môže prameniť z tušenia, ktoré konkrétnemu človeku hovoria, že pre neho to nie je správnou cestou a môže mu to naopak uškodiť. Rovnako ako lekárvynálezca, ktorý svedomite pracuje na tom, aby iným pomohol, môže pri danej vakcíne cítiť, že „niečo nesedí“, aby ešte počkal s masovým nasadením, a to aj napriek tomu, že všetky výsledky testovania dopadli pozitívne. To isté platí o hlase svedomia sudcu, ktorý sa chystá udeliť ťažký trest, a pod. Vždy ide len o nejasné tušenie – v tom, čo má alebo nemá daná osoba uskutočniť, či ide správnym smerom, t.j. ide o prejav jej vedenia. Z toho ale vyplýva, že **logické zdôvodnenia** nemajú nič do činenia s popísaným „šiestym zmyslom“. A už vôbec nie tie, čo za problémy niekoho hľadajú vinu iných, spôsobom príznačným pre všetky sprisahanecké teórie. To by predsa popieralo princípy spravodlivej neviditeľnej ruky, ktorá jednotlivca novou schopnosťou obdarováva preto, aby tento dar použil v úsilí pre prospech iných a nie aby si myslel, že je „nevinný“, čo by potom mohlo oslabiť jeho snahu a zosilniť pýchu na „svoje vedenie“. Takto predsa nefunguje ani svedomie.

Toto by si mali uvedomiť aj všetci „*antivaxeri*“. Ich **vyššia citlivosť** a schopnosť využiť aj to, čo je „*vaxerom*“ zatiaľ skryté¹⁸, znamená, že sú **citlivejší aj voči škodlivým vplyvom**. Žiaľ, skutočnosť, že je medzi nimi tak mnoho prívržencov od reality odtrhnutým teórií o tajných lóžach, sprisahaniach, mimozemšťanoch, vysvetleniach dnešných udalostí ako „plánu na zníženie počtu ľudí“ a pod. vysvetľuje, že ani oni nevedia vždy rozlíšiť, čo je fantázia a čo realita. Sami si tým znižujú kredibilitu v očiach „*vaxerov*“, na ktorých pleciach je v súčasnosti bremeno hľadania a presadzovania riešení v dnešnej ťažkej dobe. Nemôžu byť

¹⁸ Nechcem týmto tvrdiť, že neexistujú aj „*vaxeri*“, ktorí nie sú tiež citlivejší, alebo že by všetci „*antivaxeri*“ takí boli. Avšak 99% „*vaxerov*“, ktorých poznám, sú skutočne „citovejší“ ľudia, ktorí sa vyznačujú tým, že sa výrazne väčšou mierou riadia intuíciou ako klasickou rozumovou dedukciou, čo im potom dáva zvláštne schopnosti. Napríklad profesionálni umelci v hudbe (tam sa korelácia dá uskutočniť a verím, že by aj preukázateľne vyšla), ľudia s básnickým nadaním, jednoduché ženy s výnimočne rozvinutou intuíciou, skutočne jasnovidní liečitelia a iní so vzácnymi darmi otvoreného vnímania pre bežne neviditeľné svety., o čom však bežne nehovoria pretože by ich nepochopili a pokladali za fantastov. To aj vysvetľuje, prečo „nepočúvajú“ na predkladané logické fakty, nie sú zrozumiteľní väčšinovej spoločnosti pre ich tendencie správať sa „iracionálne“ napriek tomu, že majú pre spoločnosť nedoceniteľný význam. Cieľom tejto práce je preukázať, že boj proti „*antivaxerizmu*“ je tiež bojom aj proti takýmto ľuďom a tiež proti tomu, o čom som presvedčený že nám raz skutočne pomôže dostať sa zo súčasnej krízy, v ktorých ťažkostiach sme ešte na začiatku.

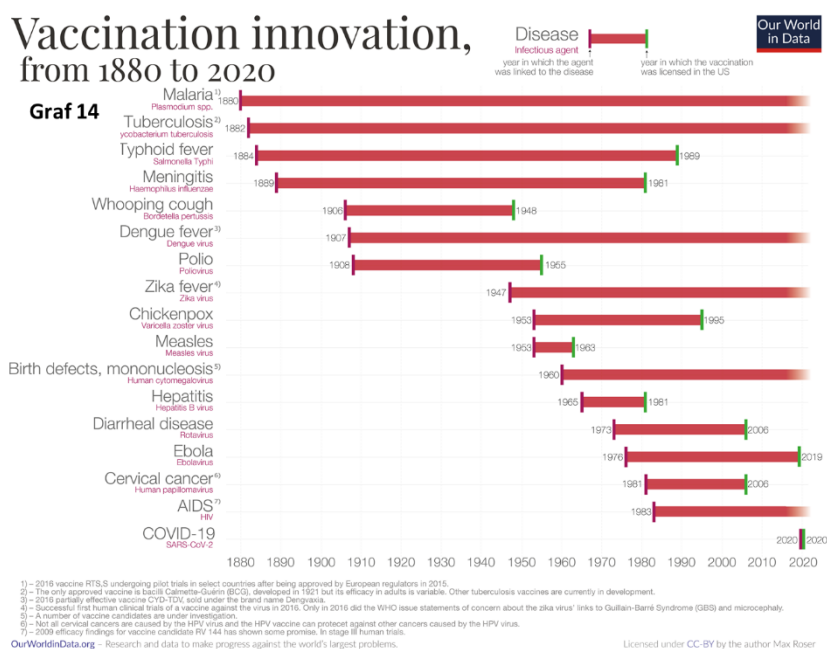
nápomocní, ak svoju energiu zameriavajú na ich ohováranie. Skôr naopak, pretože by to mohlo byť len podkopávanie poctivého úsilia iných. Pokiaľ niečo tušia, je to preto, aby sami vyvinuli maximálne úsilie na preukázanie svojich obáv spôsobom, ktorý je „vaxerom“ blízky a pochopiteľný a na čo títo nemajú ani priestor, pretože musia svoju energiu vynakladať na boj s pandemiou v smere, ktorí zase oni pokladajú za prospešný. Ak niektorý „antivaxer“ má skúsenosti s tým, že vakcíny prinášajú viac škodlivých vplyvov ako tie o ktorých sa vie, nech svoju energiu vynaloží na ich zdokumentovanie napríklad oslovovaním obvodných lekárov, čo potom určite pomôže aj „vaxerom“. Alebo hľadaním vlastných alternatívnych spôsobov liečby v prírode. Pokiaľ budú skutočne fungovať bez vedľajších škodlivých účinkov, tak sa cesty na ich používanie určite nájdu a možno aj nahradia vakcíny. Práce je veľmi veľa a preto každá konštruktívne budujúca ruka je len prospešná.

Vyberme teraz niekoľko argumentov „antivaxerov“, ktoré by mohli byť prospešné aj v práci „vaxerov“, tj. pomohli by im určiť smer alebo kde by si mali dávať pozor, aby súčasná kríza mohla byť čo najskôr prekonaná.

4.3. Vakcíny sú nové a neodsúhlasené

Najdôležitejším argumentom „antivaxerov“ je to, že všetky doposiaľ dostupné štatistiky nám ukazujú len bezprostredné efekty proticovidových vakcín na toto jedno

jediné ochorenie, pričom nevieme nič o tom, ako sa v ľudskom tele budú správať v dlhodobom horizonte a či nespôsobia iné ochorenia, keďže sú založené na úplne nových a zatiaľ dostatočne nezmapovaných mechanizmoch. Na rozdiel od všetkých doterajších hromadne využívaných vakcín boli navyše vyvinuté v bezprecedentne krátkom čase (graf 14). Preto sa často zvyknú označovať za experimentálne a zrejme preto boli aj regulačnými úradmi schválené len na núdzové použitie. Vakcíny založené na genetickej manipulácii organizmov (GMO), teda aj všetky tie, čo sa u nás podávajú, boli síce známe aj pred objavením sa pandémie, testovali sa napríklad proti rakovine a tiež proti chrípke s teoretickou účinnosťou na všetky jej mutácie, avšak neboli nikdy hromadne aplikované.

4.4. Skúsenosti s GMO vo vzťahu s potrebou zvyšovať počet dávok

Hoci môže táto kapitola pôsobiť ako odbočenie a nie je štandardným argumentom „antivaxerov“, uvádzam ju zámerne, pretože prezentuje dnes málo používanú metódu poznávania toho, čo ešte nebolo zdokumentované napríklad pre krátkosť času.

Dnešná spoločnosť sa vyznačuje veľmi úzkou špecializáciou vo všetkých oboroch ľudskej činnosti. Následkom toho je, že každá odborná štúdia sa vo svojom skúmaní pohybuje

len v rámci svojej úzko vymedzenej oblasti. Ťažko si vieme predstaviť, že by sa záver štúdie o účinkoch vakcín odvolával napríklad na deje v poľnohospodárstve. Väčšinou čerpá len z pozorovania testovaných osôb a až keď sa u nich niečo prejaví, až potom hľadá vysvetlenie. V minulosti tomu tak nebolo. Bolo bežné, že múdri ľudia odvodzovali svoje poznatky alebo ich vysvetľovali na pozorovaniach jednoduchých dejov v prírode, pretože zistili, že **sa všade opakujú tie isté princípy** ako rukopis toho istého tvorcu: v prírode, v tele človeka, v jeho psychológii, osude a pod. V mnohých starých zdrojoch, ktorých múdrosť len teraz objavujeme a zisťujeme, že platí aj na dnešnú dobu, sa veľmi často objavujú práve odvolávky na pozorovanie prírodných dejov. Napríklad v dielach *Jána Ámosa Komenského* (ktorý toto položil dokonca za základ akéhokoľvek vzdelávania seba či iných, teda aj vedy), v starých náboženských spisoch a pod.

Pokiaľ by sme tento zdroj poznávania chceli uplatniť v prípade predpovedania dlhodobých účinkov vakcín, prvé čo by sme uskutočnili, by bolo hľadanie, či možno rovnaký mechanizmus sledovať aj inde. V prípade GMO by to nebolo až tak zložité, pretože sa v poľnohospodárstve používa už relatívne dlhú dobu a máme preto skúsenosti, ako sa v prírode správa. Jeden z medzinárodných expertov na poľnohospodárstvo mi o svojich pozorovaniach napísal toto: „*Nadnárodné spoločnosti ako Monsanto poskytujú v Afrike bezplatné semená GMO. Pokiaľ sa ich niektorá krajina rozhodne využívať, jej produkcia a úroda sa podstatne zvýšia. Avšak po niekoľkých rokoch sa miestna príroda vyvinie spôsobom, že sa objaví rezistencia a nové mutácie proti kultivácii GMO. Vláda potom potrebuje silnejšie GMO semená, čo sa nezaobíde bez väčších výdavkov. A ak sa potom chce vrátiť k pôvodným hybridným semenám, musí sa vzdať poľnohospodárskej produkcie na minimálne dva roky, kým sa pôda sama opätovne neobnoví*“.

Pokiaľ by sa GMO vakcíny správali v tele rovnako ako GMO rastliny v prírode, znamenalo by to, že aj tu by sme mali **v prvých rokoch používania vynikajúce výsledky**. Po čase by sa však naše telo začalo brániť alebo by vírus začal nadobúdať rezistenciu, takže by sme pre udržanie účinnosti museli **dávky buď zvyšovať alebo skracovať interval** medzi nimi. Spolu s tým by sa naše telo mohlo **na nových** vakcínach stať **závislé**, takže by bola potrebná „vakcínová abstinencia“ ak by sme chceli, aby sa dostalo do predchádzajúceho normálneho režimu. Teda by to z dlhodobého hľadiska mohlo priniesť viac škôd ako úžitku.

Potrebu zvyšovania dávok, rovnako ako aj zvyšovanie rezistencie vírusu už môžeme sledovať aj dnes. O možnej závislosti organizmu sa zatiaľ nezistilo ešte nič, avšak každopádne ide o dostatočne vážne dôvody na obozretnosť.

Pokiaľ ide o **nové mutácie** vírusu argumentujú teórie „*vaxerov*“ tým, že môžu vznikať kvôli nízkej zaočkovanosť. Vychádzajú pri tom z čistej pravdepodobnosti počtov možných mutácií v tele, ktorých by malo byť v tele zaočkovanej osoby oveľa viac kvôli oveľa väčšej vírusovej náloži.

Pokiaľ by išlo o úplne náhodný a neriadený proces, mohli by tieto argumenty byť oprávnené. Prečo to však z pozorovaní v poľnohospodárstve vyzerá skôr tak, ako keby sa „neviditeľná ruka“ prírody zámerne bránila proti umelým GMO plodinám v snahe navrátiť situáciu opätovne do pôvodného prirodzeného stavu alebo pôvodnej rovnováhy? Navyše by sa rovnaká logika množstva mohla použiť aj pri antibiotikách. Dnes však už máme lekárske vedomosti o tom, že aj tam je tomu práve naopak, teda že patogény nadobúdajú rezistenciu na antibiotiká až následkom ich používania vo veľkom množstve (a teda nie nepoužívania), takže aj tam je potrebné používať stále silnejšie antibiotiká. Navyše existujú obavy aj z toho, že antibiotiká zoslabujú imunitný systém človeka¹⁹ a nemôžeme vedieť, či tomu v prípade nových vakcín nebude tiež tak.

¹⁹ <https://www.insider.com/do-antibiotics-weaken-the-immune-system>

Existujú tiež lekárske výskumy, ktoré vyslovene varujú pred používaním nových vakcín v masovom meradle. Obávajú sa najmä vplyvu na spustenia alebo zrýchlenia vážnych autoimúnných ochorení, ako napríklad narkolepsia, skleróza multiplex či rôzne iné degeneratívne ochorenia nervovej sústavy²⁰. Pochopiteľne sú aj iné štúdie²¹, ktoré spomínané riziká potvrdzujú, hoci aj s optimistickjšími závermi ohľadne veľkosti tohto rizika v porovnaní s výhodami týchto vakcín. Aj tu je preto dôvod na obozretnosť a najmä podrobnejšie sledovanie, pretože na príklade GMO sme mohli sledovať, že „zmena imunitného systému“ celej prírody v okolí GMO, ktorá sa tohto pre ňu cudzieho prvku snaží zmeniť a trpí tým aj jej vlastná produkcia (princíp autoimunitnej choroby) sa tiež deje len postupne.

4.5. Znepokojení lekári

V tejto súvislosti úplne inak vyznievajú argumenty znepokojených lekárov a tých, čo sa venujú skúmaniu bezpečnosti liekov, ktorí sa zúčastnili na poslednom ročníku *J. A. Komenským* inšpirovanej „*Obecnej porady o náprave ve věcech lidských*“, známej pod názvom *Česká konference*²². Prekvapil ma ich veľký počet, ktorí reagovali na výzvu prísť a podeliť so svojimi skúsenosťami. Z ich príspevkov, ktoré sú zverejnené v plnom znení²³, bolo cítiť vysokú naliehavosť. Išlo spravidla o obvodných lekárov, pediatrov, farmaceutov venujúcich sa bezpečnosti liekov alebo lekárov rýchlych zdravotníckych pomoci, ktorí vozia covidových pacientov. Boli medzi nimi aj primári nemocníc, teda tí, čo sú v prvom kontakte s pacientami z covidových oddelení. Všetci bez výnimky hovorili o viditeľných pozorovaniach škodlivosti vakcín. Uvádzam stručnú rekapituláciu niektorých argumentov, ktoré tam odzneli:

- Obvodní lekári si všimli objavenie sa problémov u svojich pacientov po očkovaní, ktoré pred tým nemali (vracajúce sa príznaky infekcií, vertigo, šelest na srdci). Po návšteve odborníkov však príčiny ťažkostí neboli zistiteľné.
- Dnešná odbornosť lekárov je vysoko fragmentovaná. Neurológovia, gynekológovia, kardiológovia, oční lekári a pod – všetci vidia zhoršujúce sa negatívne účinky vakcín, avšak nikto ich nehlási. Nesleduje sa to a je tiež ťažké preukázať súvislosť s očkovaním.
- Aj ľudia s dvoma a tromi dávkami vakcíny na covid ochorejú a tiež umierajú, čo nie je normálna situácia, ako by to malo u vakcín fungovať. Kvôli motivácii k čo najvyššej zaočkovanosti sa však možnosť úmrtia aj ľudí s vakcínami veľmi nepropaguje a očkovaní ľudia potom nie sú obozretní.
- Zistenie súvislosti úmrtia na vakcínu je možné urobiť až pri pitve. Pitvy sa však nerobia.
- Po vakcíne u ľudí s onkologickou minulosťou stúpali „onkomarkeri“ indikujúce onkologické ochorenia (návrat potlačených alebo objavenie sa nových onkologických ochorení)
- Neočkovaní pacienti s ťažkými stavmi, ktorých vozili sanitky, sa dostali do tohto stavu preto, lebo ich liečba bola zanedbaná. Obvodní lekári liečia všetky vírusové ochorenia

²⁰ Pozri napr. Aristo Vojdani, Datis Kharrazian: Potential antigenic cross-reactivity between SARS-Cov-2 and human tissue with a possible link to an increase of autoimmune diseases (Clinical Immunology Volume 2017, August 2020, 108480), dostupné 2.12.2020 na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1521661620304253?via%3Dihub>

²¹ Napríklad štúdia 8 prípadov z Izraelu Yuval Ishay - Ariel Kenig - Tehila Tsemach-Toren - Radgonde Amer - Limor Rubin - Yoav HersHKovitz - Fadi Kharoufa „Autoimmune phenomena following SARS-CoV-2 vaccination“ (Int. Immunopharmacol 2021 Oct, 99) dostupné 11.12.2021 na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8270741/>

²² ceska-konference.cz. Príspevky sú uverejnené v plnom znení na adrese <https://radiobohemia.cz/ck2021/>.

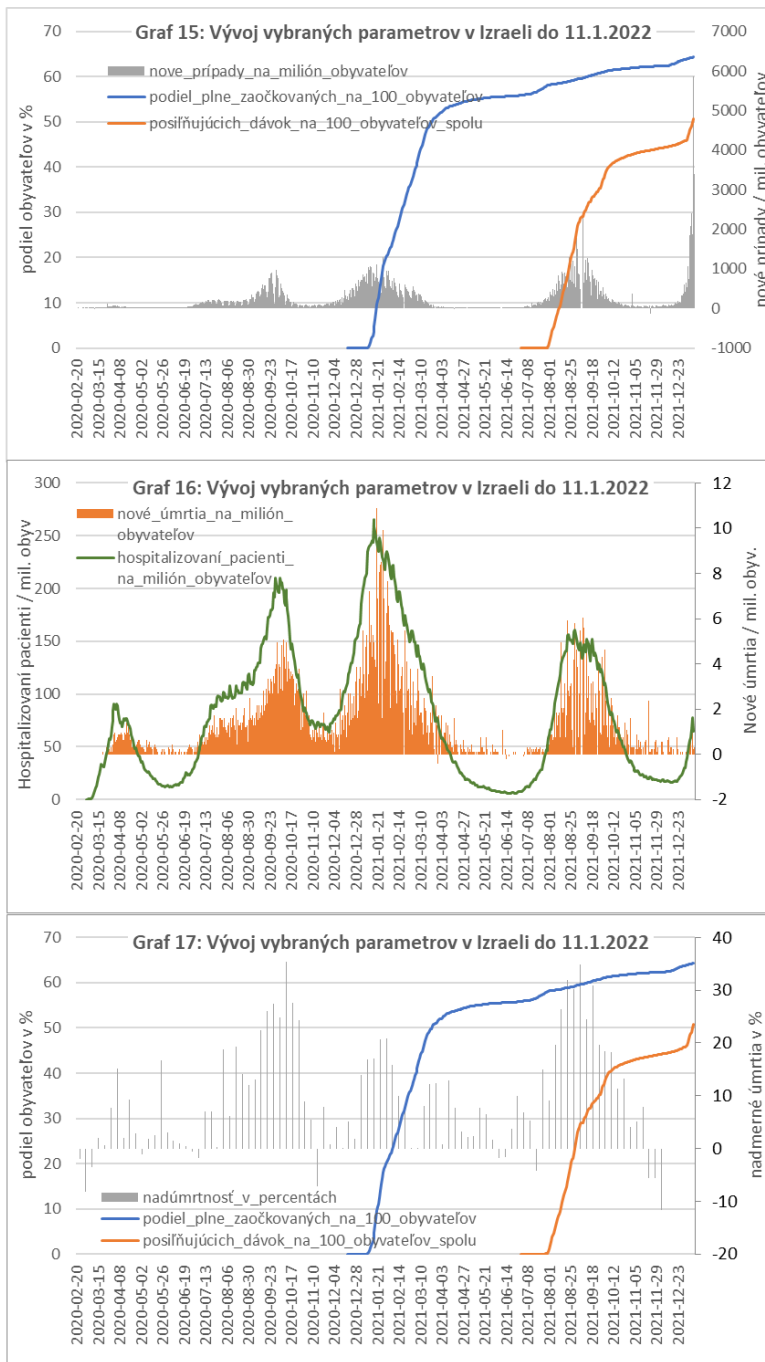
²³ <https://radiobohemia.cz/ck2021/>

rovnako – podporou činnosti organizmu. Je potrebné podchytiť to od začiatku, pretože potom sa pacientovi pomáha ťažšie. Avšak po tom, čo „zavreli“ ambulancie ich nemal kto liečiť ani im poradiť. Jediné usmernenie bolo „*dať si acylpyrín a počkať, kým sa Vám bude horšie dýchať*“. Cez telefón tiež nie je možné pacienta liečiť, keď ho lekár nevidí.

- V prípade vakcín proti COVID19 došlo k porušovaniu všetkých protokolov a princípov, predovšetkým princípu opatrnosti. Pri hromadných očkovaníach malo napríklad nastať triedenie do skupín, správne vyšetrenie pred a po podaní, ich sledovanie, zaznamenávanie účinkov očkovania a pod. Účastníci považovali za zlyhanie lekárskej komory, že na to neupozornila.

4.6. Skúsenosti s Izraelom

Na konferencii bol viackrát spomenutý aj prípad v Izraeli, v ktorom obyvatel'ov začali očkovať pomerne skoro a v súčasnosti je tam schválená už štvrtá očkovacia dávka. Nefunkčnosť očkovania sa tam snažili preukázať na tom, že aj po vysokej miere zaočkovanosti viacerými dávkami tam majú väčší počet nakazených obyvateľ'ov, ako pred očkovaním. Skúsme sa teraz na situáciu v Izraeli špeciálne pozrieť s cieľom overenia. Na vrchole zatiaľ poslednej štvrtej vlny, keď bolo v krajine zaočkovaných už 60% celkovej populácie tam skutočne pribúdalo viac nakazených ako pred tým (Graf 15). K tomu však tiež treba povedať, že počty hospitalizovaných pacientov a mŕtvych na COVID19 boli o niečo menšie, i keď nešlo o výrazný pokles, aký by sa dalo očakávať (Graf 16). Najviac prekvapivé sú však **počty nadmernej úmrtnosti počas štvrtej „zaočkovanej“ vlny boli taktiež veľmi vysoké**. Neboli nižšie ako počas druhej vlny, keď ešte nikto zaočkovaný nebol. **Nadmerná úmrtnosť** tiež výraznejšie rástla práve v období, keď najviac ľudí dostávalo posilňovacie dávky (Graf 17).

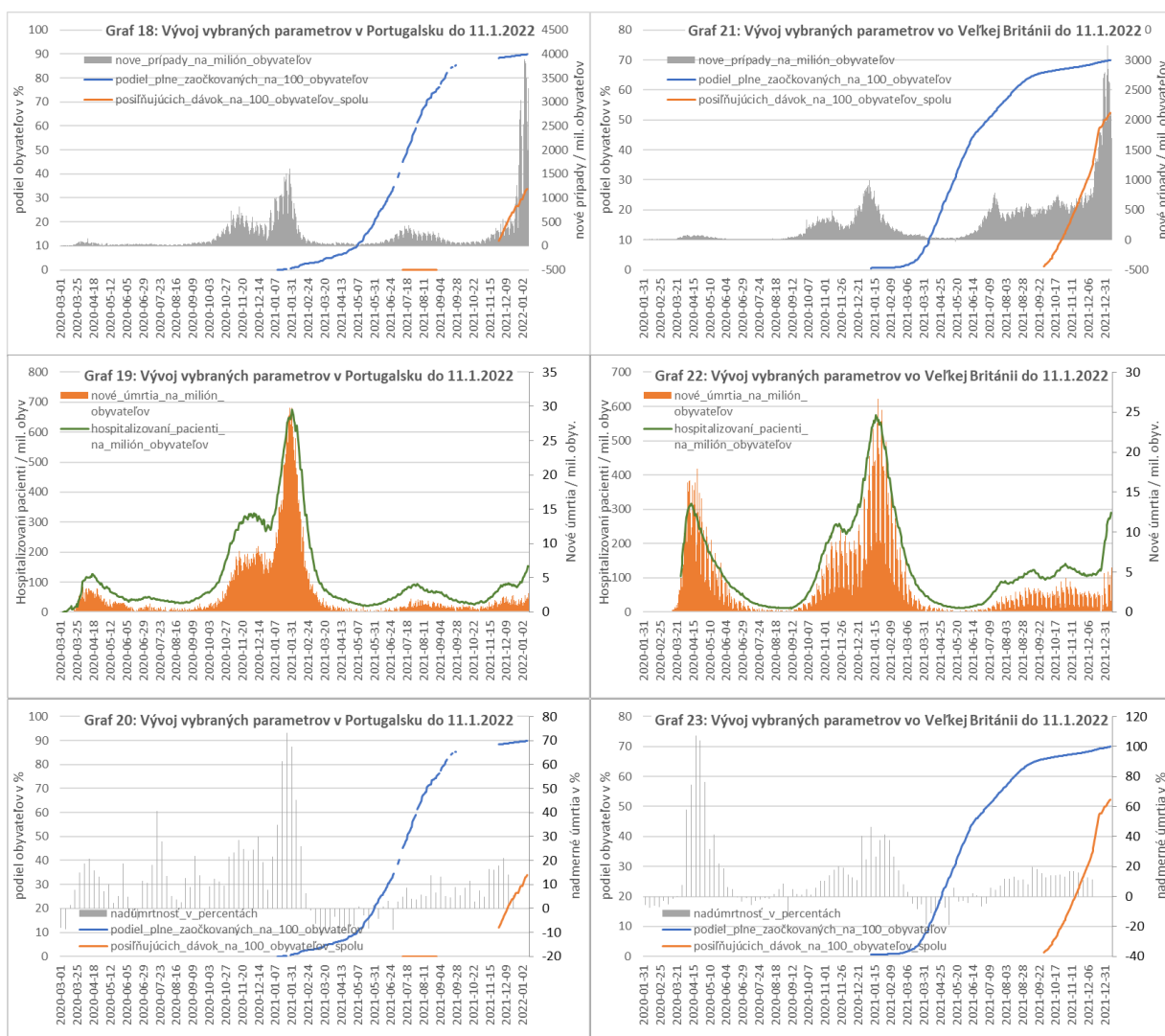

Zdroj: vlastný graf z databázy Mathieu, E., Ritchie, H., Ortiz-Ospina, E. et al. A global database of COVID-19 vaccinations. Nat Hum Behav (2021). <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01122-8>

Údaje z Izraela by mohli indikovať vážne upozornenie týkajúce sa očkovania posilňujúcimi dávkami v súlade s tým, čo sme uviedli v časti o GMO (kapitola 4.4). Stojí preto za to sa pozrieť, či sa podobná situácia neopakuje aj inde. Kvôli objektívnosti sme sa pozreli na situáciu s najvyššou mierou zaočkovanosťou (Portugalsko) a s najvyšším počtom posilňujúcich dávok (Anglicko) na Európskom kontinente, (Graf 13), kde predpokladáme pomerne kvalitnú a úroveň hlásenia dát.

Aj v týchto krajinách sa to javí tak, ako keby **vakcína nemala vplyv na zastavenie šírenia vírusu**. Napriek 90%tnej zaočkovanosť najnovšie prírastky nakazených v Portugalsku vysoko presahujú úroveň aké boli kedy zaznamenané, teda aj z čias nulovej zaočkovanosť (Graf 18) a inak to nevyzerá ani vo Veľkej Británii (Graf 21). Pozitívny vplyv vakcín sa v týchto prípadoch javí len pokiaľ ide o ciele znižovania počtov mŕtvych a hospitalizovaných (Graf 19, Graf 22, Graf 20, Graf 23).

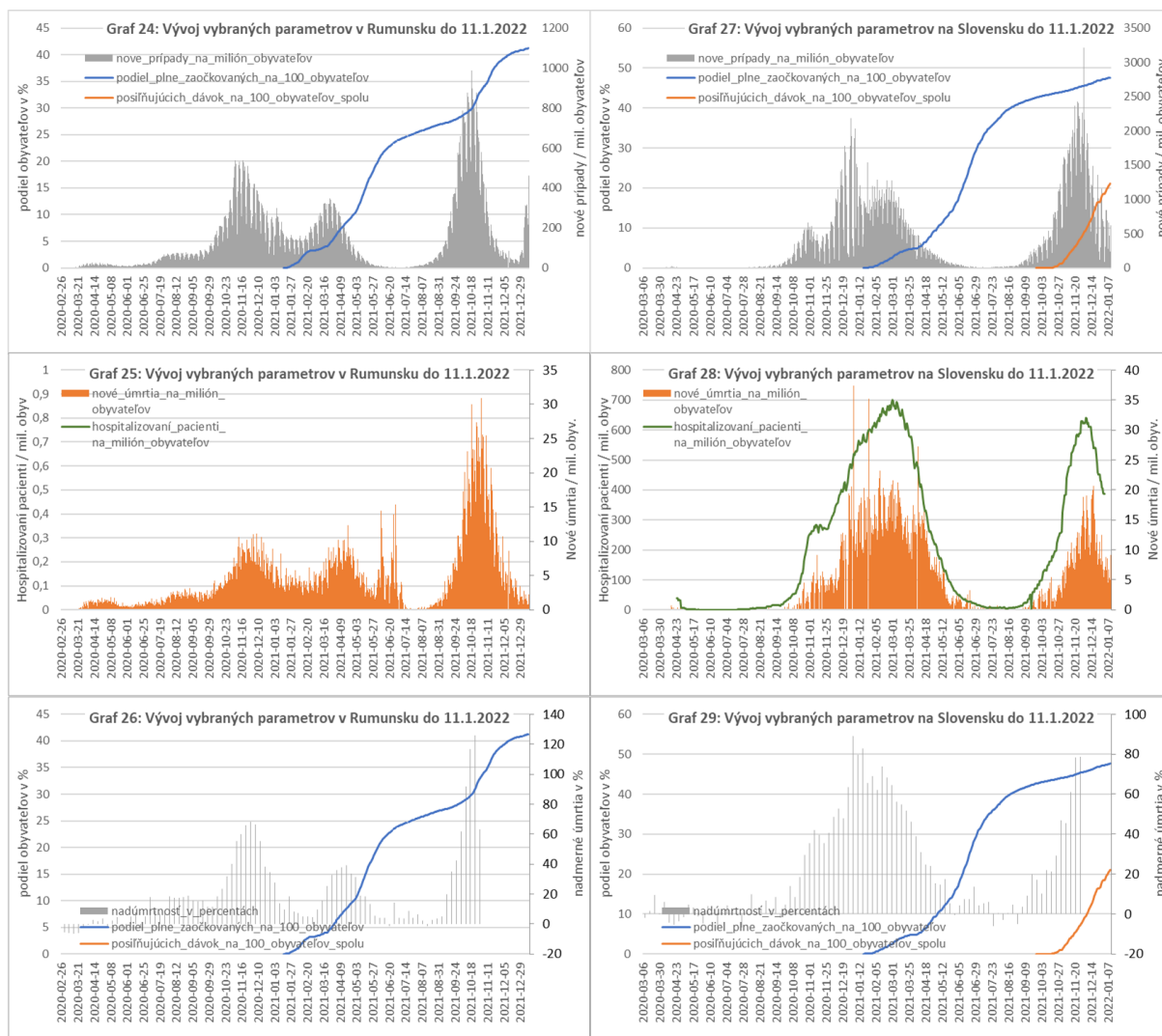
Na sledovaní vývoja v jednej krajine sa pochopiteľne nedá relevantne vyskúmať vplyv vakcín na šírenie vírusu alebo úmrtnosť, pretože zmeny počtov môžu a pravdepodobne aj sú spôsobené vplyvom novej mutácie, ktorá je infekčnejšia a má nižšiu úmrtnosť. Relevantnejšie výsledky nám môže dať len pohľad na viacero krajín s rôznou zaočkovanosťou v rovnakom čase. Takéto porovnanie sme však tiež uskutočnili a aj tam bolo viditeľné, že v krajinách s vyššou mierou zaočkovanosť sa v kľzavom priemere za najnovšie dvojmesačné obdobie šíril vírus preukázateľne viac, ako v krajinách s nižšou mierou (Graf 8, Graf 9).

Zdroj: vlastný graf z databázy Mathieu, E., Ritchie, H., Ortiz-Ospina, E. et al. A global database of COVID-19 vaccinations. Nat Hum Behav (2021). <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01122-8>

Zdroj: vlastný graf z databázy Mathieu, E., Ritchie, H., Ortiz-Ospina, E. et al. A global database of COVID-19 vaccinations. Nat Hum Behav (2021). <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01122-8>

Pre zabezpečenie úplnej objektívnosti sa však ešte pozrime na porovnanie v krajinách s najnižšou zaočkovanosťou v EÚ, kde je predpoklad lepšej porovnateľnosti. Sú to Rumunsko a Slovensko (Graf 13). Aj v týchto krajinách narástol v poslednej vlnе počet nových prípadov oproti predchádzajúcim stavom s nulovou zaočkovanosťou (Graf 24, Graf 27), čo vypovedá o vyššej infekčnosti nových variantov. Avšak nie tak výrazne ako v Portugalsku či vo Veľkej Británii. Horšia situácia v týchto krajinách s nízkou zaočkovanosťou je len v úmrtnosti a nadúmrtnosti (Graf 25, Graf 26, Graf 28, Graf 29, Graf 19, Graf 22, Graf 20, Graf 23).

Zdroj: vlastný graf z databázy Mathieu, E., Ritchie, H., Ortiz-Ospina, E. et al. A global database of COVID-19 vaccinations. Nat Hum Behav (2021). <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01122-8>

Zdroj: vlastný graf z databázy Mathieu, E., Ritchie, H., Ortiz-Ospina, E. et al. A global database of COVID-19 vaccinations. Nat Hum Behav (2021). <https://doi.org/10.1038/s41562-021-01122-8>

4.7. Obráz živej krvi

V spolupráci s Českou konferenciou, lekármi z rôznych oborov, expertami pracujúcimi s mikroskopom a verejnosťou bol uskutočnený zaujímavý experiment, kde rôzni ľudia, očkovaní, neočkovaní, s prekonaným a neprekonaným covidom a pod., ktorí sa zaujímali ako vyzerá život v ich krvi pod mikroskopom „v priamom prenose“, t.j. bez toho, aby bola umŕtvená. Na prvý pohľad tam bolo vidieť v najhrubšom vyjadrení dva druhy: zdravú krv, kde červené krvinky voľne a „veselo“ plávali, a krv, kde boli nápadne zhluknuté do klastrov ako obranná reakcia pred niečím, čo by ich mohlo poškodiť. Takto zhluknuté krvinky pochopiteľne nemôžu správne pracovať, nemôžu sa tak ľahko okysličovať, následkom čoho je napríklad aj to, že človek cíti únavu. Pred niekoľkými rokmi som bol svedkom niečoho podobného, kde sme si so skupinou známych pozerali krv pod mikroskopom a sledovali sme ten istý jav. „Zdravú

krv“ mali spravidla ľudia so zdravou životosprávou a tí ktorí sa často pohybujú na čerstvom vzduchu. Niektorým sa „zhluky“ vytvorili napríklad po zjedení väčšej porcie torty, pričom zdravou životosprávou a pohybom na čerstvom vzduchu bolo možné opätovne krv uviesť do svojho prirodzeného stavu. Lekári vysvetľovali, že zhlukovanie (zrazeniny) červených krviniek indikujú prítomnosť niektorých toxínov (endotoxémiu) v krvi.

Zaujímavým zistením bolo, že u očkovaných ľudí boli príznaky endotoxémie v krvi pravidlom, zatiaľ čo u neočkovaných (bez ohľadu na prekonanie COVID19) bolo takých len približne polovica²⁴.

Ešte vážnejším zistením bolo, že po zverejnení videa s výsledkami sa dotýčnej zdravotnej sestry, ktorá to zverejnila, „ujali“ tzv. „fact-checkingové“ weby a rozbehli silnú kampaň zameranú na diskreditáciu jej osoby (tzv. argumentáciou ad hominem). Tieto informácie začali potom preberať oficiálne médiá bez toho, aby si uvádzané skutočnosti u danej osoby overili. Výsledkom bola podľa jej vyjadrení „neskutočná“ kyberšikana celej rodiny vrátane nočných obťažovaní, vyhrážok smrťou a „vytrhania čriev“. Nakoniec to došlo až k fyzickému útoku u nej v kancelárii. Podľa dotýčnej osoby sa nič z toho nezakladalo na pravde a vie to všetko ľahko dokázať. Našťastie sa celej veci ujal právnik, ktorý sa jej rozhodol bezplatne pomôcť a tak celá vec skončí na súde proti osobe, ktorá kampaň začala. Od toho právnika sa však dozvedáme, že nejde vôbec o ojedinelú situáciu, kedy „človek, ktorý má len iný názor na to, čo sa tu v súčasnosti deje, ktorý by mal otvárať diskusiu, je sprostým, hrubým spôsobom dehonestovaný“. Aj to, že šikana „antivaxerov“ je podľa neho dokonca oveľa častejšia a intenzívnejšia ako šikana „vaxerov“.²⁵

Tento príklad uvádzam preto, lebo ma prekvapil, pretože doteraz mi neboli známe prípady takýchto útokov „vaxerov“ a pokladal som to za doménu „antivaxerov“ pre ich vysoký výskyt v ultrapravicových zoskupeniach, známych práve svojou agresivitou. Pochopiteľne dochádza aj k šikane a útokom „antivaxerov“, ktoré sa aj v médiách objavujú častejšie (slovné útoky „antirúskarov“ na predavačky a následné potýčky s policajtm, útoky na očkovacie mobilné tímy a pod). Čo z toho je častejšie aj v realite však nie je možné overiť, pretože závisí aj od médií, ku ktorej strane inklinujú viac a čo teda majú alebo nemajú tendenciu zverejňovať, pretože dôverujú alebo nedôverujú danému zdroju. V každom prípade sú útoky na oboch stranách len výsledkom zbytočne polarizovanej spoločnosti a nenávisti z toho vyplývajúcej.

5. Záver

Súčasný spor „vaxerov“ a antivaxerov je veľmi nebezpečný, pretože má v sebe všetky znaky rastúceho napätia a radikalizmu. Obe strany majú konkrétneho triedneho nepriateľa, voči ktorému sa snažia bojovať, pričom sa dopúšťajú fyzického násillia a pokusov o morálne ukameňovanie osôb šíriacich „neprijateľné názory“, označujúc ich verejne za „klamárov“ alebo „agentov“ nejakej zlovoľnej či „nepriateľskej“ veľmoci alebo skupiny. Nebezpečné v prípade „vaxerov“ je podporované násillie vo forme povinného očkovania a snahy o kriminalizáciu šírenia „nepravdivých“ informácií, u „antivaxerov“ sú to zase škodlivé postoje v spojení s paušalizujúcimi „sprisahaneckými teóriami“ a s tým súvisiace ohovárania „mainstreamových“ politikov, podnikateľov, novinárov a lekárov, teda tiež len ľudí s odlišným názorom bez toho, aby sa brala na zreteľ vecná stránka protistrany.

²⁴ Bližšie informácie z reportáže tu: <https://soundcloud.com/radiobohemia/jeste-jednou-o-krvi-kapka-pro-zivot-mudr-m-waxmundska-15122021>

²⁵ Zdroj: <https://soundcloud.com/radiobohemia/tiskova-konference-petry-redove-a-judr-jindricha-rajchla-14-12-2021>

„*Vaxeri*“ majú svoju argumentáciu silnejšie podchytenú. Z toho všetkého, čo som našiel v oficiálnych štatistikách to skutočne vychádza tak, že očkovanie výrazne znižuje riziko pobytu v nemocnici a smrti. Nedokázal som potvrdiť len pozitívny vplyv vysokej vakcinácie na šírenie vírusu, kde to vyzerá skôr opačne. Nevieť posúdiť, či to je tak preto, lebo v krajinách s vyššou zaočkovanosťou sa z nejakého dôvodu zachytávajú nové infekčnejšie mutácie ako prvé v súlade s pozorovanou adaptáciou prírody proti GMO popísanej v časti 4.4. Alebo preto, že v zaočkovaných krajinách sa vírus rýchlejšie šíri kvôli veľkému počtu „bezpríznakových“ nosičov, resp. nosičov len s miernymi príznakmi. Alebo preto, že sa nezaočkovaní spravidla nemusia testovať. V každom prípade si to zaslúži hlbšie skúmanie.

Vplyv na úmrtnosť a počty hospitalizovaných sa z týchto údajov javí aspoň zatiaľ výrazne pozitívny. Z toho dôvodu zrejme väčšinová spoločnosť vrátane vlád a „mainstreamových médií“ podporujú očkovacie kampane.

Do toho však silne pôsobí zhubná atmosféra nedôvery, chaos v informáciách a snahy väčšiny ľudí o najrýchlejší návrat do predchádzajúceho spôsobu života a tiež uvedomovanie si, že hospodársky systém súčasný stav dlho nevydrží a je na pokraji zrútenia. Preto sa väčšina ľudí „ako „slamky“ chytá vakcín ako riešenia, ktoré sa považuje za jediný účinný, rýchly a najmä v minulosti osvedčený nástroj. O to viac, keď v očkovaní nevidia ich podporovatelia natoľko výrazné neobmedzovanie osobnej slobody ako v alternatívnych tvrdých vládných opatreniach. Chcú veriť aby fungoval a chcú sa vrátiť do predchádzajúceho života. Radi preto prižmúria oko aj pred správami o možných nežiadúcich účinkoch, ktoré by im túto nádej chceli vziať a ktoré sú z ich pohľadu oveľa menej nebezpečné ako dôsledky infekčného ochorenia, pred ktorým vakcína chráni. O to viac, keď vidia, ako mnohí „*antivaxeri*“ argumentujú všetkými tými svojimi vysvetleniami o „čipovaní“, „plánov na genocídu“ a pod., čím však je v ich očiach znížená kredibilita aj tých, čo sa skutočne snažia o objektivitu v skúmaní toho, kam pozornosť zatiaľ upriamená nebola.

Pre nájdenie východísk zo súčasnej krízy je potrebné, aby sa „*vaxeri*“ a „*antivaxeri*“ začali viac rešpektovať, nechali jeden druhého v kľude pracovať na svojich riešeniach a nebojovali navzájom, v čom by potom spočívala ich spolupráca už len tým, že sa navzájom dopĺňajú a „strážia“. Možno sa povedať, že ide o ľudí s rozdielnym spôsobom myslenia.

„*Vaxeri*“ sú svojim spôsobom spravidla racionálnejší a tiež preto viac dôverujú vede. Spoliehajú na merateľné fakty o účinkoch vakcín a ich rizikách a snažia sa takto proti vírusu aktívne bojovať. Zároveň pritom odmietajú všetko „emocionálne“, teda aj rovinu, z ktorej „*antivaxeri*“ zvyknú často čerpať, lebo ju pokladajú za nebezpečnú. Extrémistické zmýšľanie niektorých „*antivaxerov*“ ich v tom ešte viac utvrdzuje. Chybou však je, že aj oni sa potom správajú voči „*antivaxerom*“ násilne, t.j. ako extrémisti, i keď si to neuvedomujú, rovnako ako si svoje chyby neuvedomujú ani „*antivaxeri*“.

Všetkých „*antivaxerov*“, ktorých som mal možnosť zatiaľ osobne spoznať, možno charakterizovať ako „prírodných ľudí“, ktorí dôverujú prirodzenému spôsobu života viac ako vede a z toho často vyplýva aj odmietanie vakcín. Ich zmýšľanie je viac pasívne. Snažia sa riadiť viac tým, čo vnímajú v sebe ako tým, čo im hovoria fakty a štatistiky prezentované všade okolo nich, čo teda odmieta aj veda. Preto sú vnímavejší aj na rôzne iracionálne teórie, ktoré síce nevedia ešte dokázať, ale si to často zdôvodňujú tým, že ide o „tajné sprisahania“ ľudí, ktorí chcú, aby sa choroba šírila a ktorí preto klamú alebo zatajujú relevantné dôkazy o tom.

Do tohto citového spôsobu vnímania však patrí aj svedomie a tiež veľmi užitočná schopnosť čistého vnímania spôsobu reči „neviditeľnej ruky“ či prijímania inšpirácií, ktoré by mohli priniesť východisko zo súčasnej krízy novým prirodzeným spôsobom, na ktorý zatiaľ nikto ešte nemyslí. Nehovoriac o upozorneniach, ktoré by mohli odvrátiť škody, ktoré teraz ešte

nie je vidieť. Preto by „vaxeri“ mali „antivaxerov“ tiež viac počúvať, alebo aspoň proti nim nebojovať ak nejde o priame útoky na ich osoby.

To isté platí pochopiteľne aj pre „antivaxerov“. Aj oni by mali „vaxerov“ rešpektovať a nie šíriť informácie „prečo chcú klamať“. Neskúmať „kto ich platí či riadi“, neargumentovať tým, že oni ľuďom prinášajú „pravdu“, zatiaľ čo všetci ostatní „klamú“ ale snažiť sa naopak čo najviac zdokumentovať svoje vlastné argumenty, a to tak, aby im aj „vaxeri“ rozumeli. Tým potom najviac pomôžu im, ako aj celej spoločnosti.

Myšlienky klasickej ekonómie by tu mohli zohrať pozitívny vplyv, keďže podporujú slobodu jednotlivcov. Veria tiež v pôsobenie neviditeľnej ruky, ktorá vedie spoločnosť k lepšiemu aj napriek chybám jednotlivcov, čo podporuje pokojný dialóg namiesto súčasných hystérií a tiež rôznosť výsledkov prác vedúcu k pokroku. Nimi podporovaným riešením je **presadzovanie individuálnej zodpovednosti a slobody namiesto** terajšej nútenej **kolektívnej zodpovednosti**, ktorá už priniesla množstvo škôd.

Kľúčovým východiskom, ktoré musí fungovať aj medzi „vaxermi“ a „antivaxermi“ je vzájomná dôvera, empatia a snaha o pochopenie. A to sa podarí len vtedy, keď človek získa dôveru v spravodlivosť neviditeľnej moci, ktorá prostredníctvom nami spoznatelných zákonov riadi vývoj, pokrok a osudy ľudí a dokáže tiež čestného človeka dostatočne chrániť. Potom aj „vaxeri“ a „antivaxeri“ prestanú mať zo seba strach, resp. prestanú na seba útočiť. Prestanú mať strach z prírody a jej vírusu či toho, ako sa zachová ich imunitný systém, a nebudú mať ani strach hoci aj z vakcíny vytvorenej nedokonalým človekom - keď bude ponúkaná na dobrovoľnej báze. Neviditeľná ruka, ktorá riadi aj všetky deje v našom tele a jeho imunitnom systéme, toleruje síce chyby, ktoré prirodzene robí každý z nás, avšak zároveň nám dáva možnosť ich spoznávať na vlastnom prežití, a to postupne od drobných a často len symbolických následkov, nepríjemností a chorôb po stále väčšie a vážnejšie. Každý sa môže rozhodnúť, či sa vynasnaží porozumieť reči prichádzajúcich nepríjemností a chorôb, aby im mohol predchádzať alebo dokonca liečiť, alebo bude proti nim bojovať najnovšími chemickými prostriedkami, ktoré síce môžu splniť svoj cieľ, avšak v delikátnom, zložitom a pre nás ešte dostatočne nepoznanom zázračnom organizme ľudského tela môžu pôsobiť ako „slon v porceláne“.

Aj preto nikto nemôže chcieť od iného, aby sa zaočkoval proti svojej vôli. A nikto tiež nikomu nemôže brániť v skúmaní vecných stránok čohokoľvek, ani v prezentácii výsledkov. Bolo by to postavenie sa proti múdrym zákonom neviditeľnej ruky, ktoré by muselo priniesť len škody. Brániť možno niekomu len v ohováraní inej osoby alebo skupín osôb, pretože ich tým okráda o práva na vlastníctvo súkromia, dôvery iných a pod.

6. Použité zdroje

1. Adam Smith: „An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations“, An Electronic Classic Series Publication (<https://eet.pixel-online.org/files/etranslation/original/The%20Wealth%20of%20Nations.pdf>)
2. Adam Smith: The Theory of Moral Sentiments, Sixth Edition (1790)
3. Aristo Vojdani, Datis Kharrazian: Potential antigenic cross-reactivity between SARS-Cov-2 and human tissue with a possible link to an increase of autoimmune diseases (Clinical Immunology Volume 2017, August 2020, 108480), dostupné 2.12.2020 na <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1521661620304253?via%3Dihub>
4. ceska-konference.cz
5. David Hume: A Treatise of Human Nature, Volume 1
6. <https://www.insider.com/do-antibiotics-weaken-the-immune-system>
7. Ľudové výrazy
8. Štatistický úrad SR
9. Vlastné prepočty zo zozbieraných štatistických údajov z Databázy OurWorldindata.org
10. Yuval Ishay - Ariel Kenig - Tehila Tsemach-Toren - Radgonde Amer - Limor Rubin - Yoav HersHKovitz - Fadi Kharoufa „Autoimmune phenomena following SARS-CoV-2 vaccination“(Int. Immunopharmacol 2021 Oct, 99) dostupné 11.12.2021 na <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8270741/>